

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Analýza vlivu vybraného prvku podnikatelské infrastruktury na region

Tereza Kudláčková

**Diplomová práce
2017**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tereza Kudláčková**
Osobní číslo: **E15773**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Analýza vlivu vybraného prvku podnikatelské infrastruktury na region**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analýza hospodárnosti (případně efektivnosti) vybraného prvku podnikatelské infrastruktury, zhodnocení využití veřejných prostředků alokovaných na výstavbu a provoz. Student si zvolí konkrétní prvek podnikatelské infrastruktury (např. technologického parku, vědecko-výzkumného centra, průmyslového klastru nebo inkubačního centra) a provede analýzu jeho vlivu na regionální rozvoj a ekonomiku. Výsledkem bude zhodnocení vlivu a případná doporučení směřující ke zlepšení situace.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

COGAN, R., WOKOUN, R., MATES, P. (eds.). Management regionální politiky a reforma veřejné správy. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-608-3
MAIER, K. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7
STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2
STEJSKAL, J. Průmyslové klastry a jejich vznik v regionech. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-840-6

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.

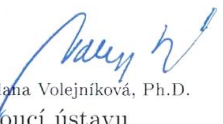
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: 4. září 2016

Termín odevzdání diplomové práce: 28. dubna 2017

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. září 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 25. dubna 2017

Tereza Kudláčková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce doc. Ing. Janu Stejskalovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala svým rodičům i celé rodině za veškerou podporu, kterou mi poskytli při studiu i v běžném životě.

ANOTACE

Práce se zabývá regionální politikou, jejími nástroji a aktéry. Součástí je také vztah regionální politiky k regionálnímu rozvoji. Další část je věnována konkrétním nástrojům v realitách České republiky. Práce také obsahuje analýzu Jihomoravského inovačního centra a hodnocení jeho dopadu na ekonomiku Jihomoravského kraje.

KLÍČOVÁ SLOVA

Regionální politika, region, inovace, konkurenceschopnost

TITLE

Analysis of chosen element of business infrastructure in the region

ANNOTATION

The work deals with a regional policy, its instruments and actors. The first part considers the relation between the regional policy and the regional development. The second part is dedicated to the specific instruments in the realms of the Czech Republic. The work also contains an analysis of South Moravian Innovation Centre and its impact on the economy of South Moravian Region.

KEYWORDS

Regional policy, region, innovation, competitiveness

OBSAH

ÚVOD	- 10 -
1 REGIONÁLNÍ POLITIKA	- 11 -
1.1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ	- 14 -
1.2 AKTÉŘI REGIONÁLNÍ POLITIKY	- 20 -
1.3 NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY	- 22 -
2 VYBRANÉ NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY.....	- 25 -
2.1 PRŮMYŠLOVÁ ZÓNA.....	- 26 -
2.2 VĚDECKOTECHNICKÝ PARK	- 28 -
2.3 START UP A PODNIKATELSKÝ INKUBÁTOR	- 31 -
3 JIHOMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM	- 41 -
3.1 ČINNOST JIC	- 43 -
3.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA JIC	- 45 -
3.3 FINANCOVÁNÍ JIC.....	- 47 -
3.4 NABÍDKA SLUŽEB JIC	- 48 -
4 ANALÝZA VLIVU JIC NA REGION.....	- 52 -
4.1 NOVĚ VYTVOŘENÁ PRACOVNÍ MÍSTA	- 53 -
4.2 ANALÝZA HOSPODÁRNOSTI SLUŽEB.....	- 56 -
4.3 REGIONÁLNÍ HDP.....	- 58 -
4.4 HPH.....	- 60 -
4.5 SHRNUTÍ	- 63 -
ZÁVĚR.....	- 65 -
POUŽITÁ LITERATURA	- 67 -
SEZNAM PŘÍLOH	- 77 -

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Historický vývoj regionální politiky	- 14 -
Tabulka 2: Aktéři regionální politiky	- 21 -
Tabulka 3: Nástroje regionální politiky	- 23 -
Tabulka 4: Přehled podnikatelských inkubátorů na území ČR	- 38 -
Tabulka 5: Porovnání akcelérátoru a podnikatelského inkubátoru	- 40 -
Tabulka 6: Charakteristika programů nabízených JIC	- 49 -
Tabulka 7: Porovnání nákladů a benefitů vzniklých v důsledku nových pracovních míst ..	- 55 -

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Hlavní vývojové etapy regionálního rozvoje	- 16 -
Obrázek 2: Vztah mezi prvky v triple helix	- 18 -
Obrázek 3: Vztah klastru a inovací	- 18 -
Obrázek 4: Vztah akademického, praktického regionálního rozvoje a regionální politiky	- 19 -
Obrázek 5: Vědeckotechnické parky v České republice	- 31 -
Obrázek 6: Graf popisující charakter služeb nabízených českými start upy a graf zobrazující počet českých start upu se zaregistrovanými patenty či ochrannými známkami	- 33 -
Obrázek 7: Vývoj počtu podnikatelských inkubátorů	- 36 -
Obrázek 8: Organizační struktura JIC	- 46 -
Obrázek 9: Struktura rozpočtu JIC v celých tis. Kč	- 47 -
Obrázek 10: Matice zainteresovaných subjektů JIC	- 52 -
Obrázek 11: Ekonomické dopady akcí pořádaných JIC v období 2015/16 v tis. Kč.	- 57 -
Obrázek 12: Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji v běžných cenách v jednotlivých letech	- 59 -
Obrázek 13: Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji v jednotlivých letech	- 60 -
Obrázek 14: Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji v běžných cenách v jednotlivých letech	- 61 -
Obrázek 15: Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji v roce 1995 a 2015	- 62 -

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

Apod.	A podobně
Atd.	A tak dále
ČR	Česká republika
ČSU	Český statistický úřad
DPFO	Daň z příjmu fyzických osob
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
IoT	Internet věcí
ITC	Informační a komunikační technologie
JIC	Jihomoravské inovační centrum
JMK	Jihomoravský kraj
Kč	Korun českých
M2M	Machine-to-Machine
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	Malý a střední podnik
Např.	Například
NIF	Národní inovační fond
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
RIS	Regionální inovační strategie
SVE	Střední a východní Evropa
Tis.	Tisíc
Tzv.	Takzvaně
VTP ČR	Vědeckotechnické parky v České republice

ÚVOD

Regiony jsou hybnou silou ekonomického rozvoje a prostřednictvím nich dochází k růstu národních ekonomik jako celku. Řízením vyváženého a udržitelného růstu regionů se zabývá především regionální politika. Pro každý region je tato veřejná politika zcela specifická, ovšem při respektování zásad regionální politiky státu. Specifičnost vyplývá z přirozené rozdílnosti regionů. Ta vychází ze společenských, ekonomických nebo geografických odlišností. Je třeba respektovat i odlišný historický či sociální vývoj.

Regionální politika ovlivňuje různé segmenty a ekonomické subjekty. Právě segment malých a středních podniků v regionech sehrává klíčovou roli v ekonomickém rozvoji, neboť představuje naprostou většinu subjektů v podnikatelském sektoru. Malé a střední podniky mají svá specifika vyplývající z jejich charakteru. Nemohou sice konkurovat velkým podnikům z pohledu absolutních objemů a hodnotových ukazatelů, dokážou ale velmi flexibilně reagovat na situaci na trhu, mají možnost rychle využít tržních mezer a přicházet s inovacemi. Díky své rychlé adaptaci také dokáží pružně vytvářet nová pracovní místa a tím zaměstnávat. Tvůrci regionální politiky se proto ve všech regionech (i na úrovni státu) snaží podporovat sektor malých a středních podniků. Jednou z účinných podpor je příprava a nabídka podnikatelské infrastruktury, kam se mohou tyto podniky lokalizovat a kde tak mohou pomoci realizovat cíle regionální politiky. Otázkou však zůstává efektivnost této podpory ze strany veřejného sektoru.

Cílem diplomové práce je analýza hospodárnosti vybraného prvku podnikatelské infrastruktury a analýza jeho vlivu na regionální rozvoj a ekonomiku.

Pro dosažení cíle je nejprve nutné vymezit regionální politiku v teoretické rovině. Jejím definováním, vývojem a základními cíli se zabývá první část práce. V další části jsou definovány moderní nástroje, kterých soudobá regionální politika využívá. Průmyslovým zónám, technologickým parkům či start upovým centrům je věnována stále větší pozornost, proto nesmí být opomenuty ani v této práci. Popisu vybraného prvku podnikatelské infrastruktury, ze kterého je provedena analýza hospodárnosti, je věnována třetí část. V poslední, čtvrté části, je provedena samotná analýza vybraného podnikatelského prvku. Na ni navazuje interpretace výsledků a závěry týkající se dopadu na daný region, ať z hlediska zaměstnanosti nebo efektivního využívání veřejných prostředků. V závěru jsou pak konstatována případná doporučení směřující ke zlepšení stávající situace.

1 REGIONÁLNÍ POLITIKA

Trendem posledních desetiletí je globalizace, která přinesla zásadní změny v ekonomickém prostředí. Standardizovaná výroba se postupně stala upozaděnou, do popředí se dostaly specializované výrobky, nutností začala být flexibilita a inovace, které umožnily firmám přežít nejistotu globálních výzev. Spolu s těmito změnami došlo také k oslabení funkcí národních hranic. Území jako taková začala ztrácet schopnost získat a udržet firmy, neboť rozvoj ITC zapříčinil odstranění skutečných vzdáleností. V důsledku toho se může hospodářský rozvoj odehrávat prakticky kdekoliv, aniž by v tom hrály roli místní faktory. Někteří ekonomové (např. Cairncross, 1997; Friedman, 2005) začali pracovat s pojmy jako je „konec geografie“ nebo „smrt vzdálenosti“. Ve skutečnosti se však většina firem i kvalifikovaná pracovní síla stále shlukují v místech, kde je mezi hospodářskými subjekty geografická blízkost, která umožňuje efektivní komunikaci a zároveň vytváří vhodné prostředí pro interakce (Rodríguez-Pose a Crescenzi, 2008). Důležitost těchto interakcí spočívá v tom, že vedou k inovacím a k přelévání znalostí, které jsou zvláště důležité pro ekonomický rozvoj. Právě znalosti se staly v posledních letech zdrojem konkurenční výhody. Na jedné straně se část znalostí, zejména kodifikovaných, stala široce dostupná, ale tacitní znalosti zůstávají prostorově ohraničené a jejich ekonomická hodnota je velmi vysoká. Jinými slovy, globalizace podnítila a podpořila ještě důležitější roli regionální politiky v dnešním světě (Ascani a kol, 2012).

Prvotní zájem o regionální politiku byl však zaznamenán počátkem 20. století a od té doby se regionální politika vyvíjí nepřetržitě. Přesto dodnes nevzniklo žádné vymezení, které by bylo možné považovat za univerzálně přijatelné. Velmi obecně lze regionální politiku definovat jako soubor cílů, opatření a nástrojů, vedoucí ke snižování rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů (Wokoun, 2008). Regionální politika tedy musí zahrnovat opatření napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malé naděje na přirozený ekonomický růst, ale zároveň také na druhé straně musí zavádět prostředky sloužící kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem (Dictionary of Human Geography, 2009).

Ve většině zemí vychází definice regionální politiky z metodiky OECD (2010), a proto bude tato definice v rámci této práce brána jako stěžejní. OECD vymezuje regionální politiku jako koncentraci úsilí s cílem dosáhnout co nejlepších výsledků z omezených zdrojů. Podle OECD by regionální politika měla být zaměřena na jednotlivé regiony a její aktéři by se měli snažit o vytvoření soběstačných průmyslových komplexů, které povedou ke zvýšení regionálního i národního důchodu.

S tímto vymezením pracuje také Porter (2007), který se též domnívá, že pokud je cílem hospodářské politiky zajištění konkurenceschopnosti, pak je důležité hledat základní determinanty ekonomického rozvoje na regionální úrovni a pozornost regionální politiky tedy musí být upřena na zvýšení konkurenceschopnosti jednotlivých regionů.

Je také nezbytné blíže vymežit region, tedy území, v rámci kterého se regionální politika uplatňuje. Region je v různých vědních disciplínách chápán odlišně. Geografie nahlíží na region jako na určitou oblast, kde dochází k různým interakcím, které formují geografický prostor. Oproti tomu ekonomie charakterizuje region národohospodářskými prvky, jako například nezaměstnanost, nerovnost v příjmech nebo průmyslová aktivita. Specificky k vymezení regionu přistupuje veřejná správa, která rozlišuje regiony tak, aby při poskytování veřejných služeb byly zajištěny co největší úspory z rozsahu. Nejen vědní disciplíny, ale i další prvky, jako je například kultura či historický vývoj dané země, mohou mít vliv na vymezení regionu (Samuels, 2014). Konkrétní určení tedy záleží na daném vymešovatelci regionu a záměrech, se kterými region vymezuje. V tomto kontextu lze region jako základní pojem regionální politiky definovat jako územní celek, který se nachází v hierarchii mezi městem a národním hospodářstvím (ECTP-CEU, 2013). V České republice bývá pojem region často ztotožňován s termínem kraj (Vavrouchová, 2017).

V důsledku existence více vymezení lze také nalézt několik rozdělení či druhů regionů, které se od sebe vzájemně liší. Zejména s ohledem na účely a cíle regionální ekonomiky lze zmínit dva typy regionů podporující regionální rozvoj, a to mikroregion a euroregion. **Mikroregion** je definován jako seskupení sousedících obcí s podobnými ekonomickými a geografickými charakteristikami, které vznikne kolem přirozeného centra (Carneiro a Kovak 2016). Důvody, které vedou ke vzniku jednotlivých mikroregionů, jsou různé. V minulosti vznikaly zejména monotematicky zaměřené mikroregiony, které většinou po splnění účelu, za kterým byly vytvořeny, zanikly. Některé mikroregiony naopak na základech spolupráce založené na jednorázovém úkolu postavily další komplexní rozvoj. V současné době jsou mikroregiony zřizovány za účelem lepší možnosti získání externích finančních prostředků, zejména z Evropské unie, které se následně využijí na obecný rozvoj spravovaného území (MV ČR, 2008). **Euroregion** představuje přeshraniční spolupráci mezi dvěma nebo více zeměmi Evropské unie. Obvykle není podřízený žádné vládní instituci, nemá polickou moc a jeho činnost je omezena na pravomoc regionálních orgánů, které euroregion tvoří. Hlavním důvodem zakládání takovýchto svazků je odstraňování nerovností mezi regiony a zvýšení životního standardu na obou stranách hranice (European Commission, 2007).

V rámci programů přeshraniční spolupráce spravují prostřednictvím fondů prostředky určené na projekty menších finančních objemů. Tyto fondy podporují především projekty prohlubující přímou komunikaci a kooperaci mezi obyvateli příhraničních regionů (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2009).

Historie regionální politiky

Prvním státním útvarům, ve kterém je možné identifikovat využití určitých prvků regionální politiky, ačkoliv to tak v té době nebylo explicitně myšleno, byla Římská říše. Existuje celá řada úkonů prováděných v jednotlivých provinciích, které by se daly v dnešním slova smyslu označit jako regionální rozvoj (Wokoun, 2008).

První polovina 20. století s sebou přináší počátky vzniku soudobé regionální politiky, a to v rámci snahy zajistit všem obyvatelům země stejné životní podmínky. Regionální politika byla řízena centrální vládou a za klíčové prvky byly pokládány infrastrukturní projekty s omezeným rozpočtem (Barca a kol, 2012). V zaostalých oblastech byla vytvářena pracovní místa prostřednictvím státní podpory a často se objevovaly také snahy o přilákání dceřiných společností velkých firem právě do upadajících regionů. Obecně ale platilo, že regionální politice chyběla koncepce a často neměla žádnou návaznost na výdaje ostatních politik. Na všechny zaostávající regiony byly aplikovány stejné nástroje, aniž by byl brán ohled na místní specifika. Státní podpora v upadajících odvětvích měla také často opačný efekt a výsledkem bylo vysoké zadlužování a neustávající marginalizace okrajových a venkovských oblastí (Tödtling, 2010).

Bylo tedy jasné, že je nutné změnit přístup. Regionální politika postupně začala preferovat regionální rozhodování nad centrální vládou, trendem se stala decentralizace a deregulace. Investované veřejné výdaje postupně začaly mít za cíl podporu rozvoje inovací a podnikání, zejména pak malých a středních firem, které se staly motorem ekonomiky. Kromě toho začala regionální politika při svých zásazích brát v potaz specifický kontext daného regionu a její snahou také začala být agregace znalostí a spolupráce s místními aktéry (Vanthillo a Verhetsel, 2012).

Tabulka 1: Historický vývoj regionální politiky

Období	Situace	Příklady využívaných nástrojů
30. léta 20. století	Velká hospodářská krize Zhoršující se sociální situace	Alokace veřejných prostředků
40. a 50. léta 20. století	Silný hospodářský růst Fiskální expanze	Redistribuce bohatství Veřejné intervence
60. léta 20. století	Zaostávající regiony Regionální nezaměstnanost	Veřejné investice Soukromé investice
70. a 80. léta 20. století	Globální otřesy Regionální diferenciaci	Decentralizace Deregulace
90. léta 20. století	Rozpočtové deficity Přetrvávající rozdíly mezi regiony	Veřejné výdaje Podpora malých a středních firem
Současnost	Globalizace Znalostní ekonomika	Proinovační aktivity Networking

Zdroj: zpracováno podle OECD (2010)

Regionální politika se tak postupně rozvinula z politiky zaměřené pouze na snižování rozdílů mezi regiony do dnešních, mnohem širších politik, zaměřených na podporu spolupráce a proinovačních aktivit, které zabezpečují efektivnost vynakládaných zdrojů. Díky tomu postupně dochází k zvyšování konkurenceschopnosti regionálních ekonomik na globálních trzích kapitálu, zboží a služeb (Regional Development Policy Trends in OECD, 2010).

Současný nejvyšší cíl regionální politiky je podle OECD (2016) dosažení konkurenceschopnosti všech regionů. Na tento hlavní cíl pak navazují další cíle, jako je například udržitelný rozvoj, snížení meziregionálních rozdílů, snížení rozdílů uvnitř jednotlivých regionů nebo zlepšení vztahů mezi vyspělými a zaostalými regiony.

1.1 Regionální rozvoj

Regionální rozvoj je velmi široký pojem. Obecně může být viděn jako snaha o snižování rozdílů mezi regiony za pomoci podpory ekonomických aktivit (OECD, 2016). Dříve se se tento termín chybně ztotožňoval s pojmem ekonomický růst, a to i přesto, že obecně je ekonomický růst spojen se změnami kvantitativních charakteristik, mezi které lze zařadit zaměstnanost, inflaci nebo občanskou vybavenost (Stejskal a Kovárník, 2009).

Regionální rozvoj je oproti tomu spíše spojen s kvantitativními charakteristikami, například se zvýšením kvalifikace pracovních sil, prohloubením občanské vybavenosti nebo zlepšením kvality života. V současnosti se regionálním rozvojem rozumí takový rozvoj, který probíhá na kreativním a dynamickém území, kde spolu aktéři spolupracují na vytvoření ideálních socioekonomických podmínek a na zajištění regionální konkurenceschopnosti (Stejskal a Kovárník, 2009; Carvalho, 2017).

Rozvoj jako takový, tedy i regionální, by měl zahrnovat řadu prvků. Jedním z hlavních elementů je růst, v rámci něhož by mělo docházet k dodržování podmínek udržitelného rozvoje. Regionální rozvoj by měl také obsahovat faktor práce, kdy je myšlena práce produktivní, úměrně zaplacená danému zaměstnání a taková, která má pomoci k překonání chudoby. Rovnost a spravedlnost jsou také důležité charakteristiky a vyjadřují fakt, že by mělo docházet ke spravedlivému rozdělení sociálních veličin, mezi které patří například přístup ke vzdělání nebo k zdravotní péči. Dalším z požadovaných znaků je participace, protože k rozvoji by mělo docházet za spoluúčasti všech zúčastněných stran. Nezávislost a samostatnost jsou posledními z důležitých faktorů, neboť by neměl vznikat žádný ekonomický diktát politických nebo ekonomických skupin a regiony by měly disponovat možností samostatného rozhodování (Buček, Reháček a Tvrdoň, 2010).

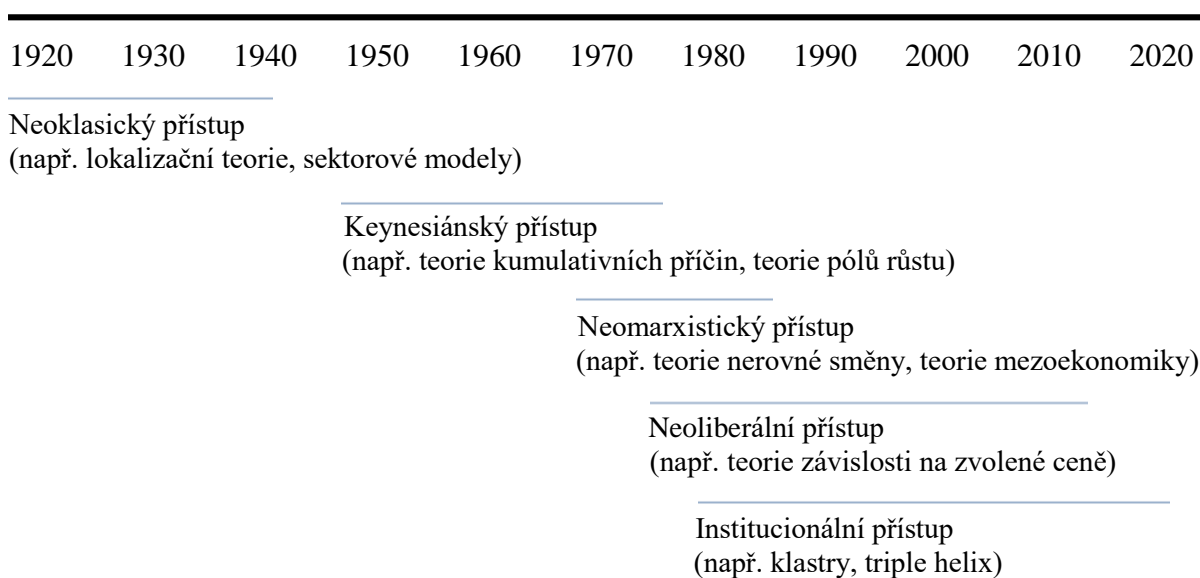
Teorie regionálního rozvoje

Teorie regionálního rozvoje představují ucelený systém, který vysvětluje, z jakého důvodu se objevují regionální disparity, jaký vliv mají různé faktory, subjekty nebo mechanismy. Znalost teorií regionálního rozvoje je základem pro koncipování adekvátní regionální politiky, a má tak velmi zásadní praktický význam (McCall, 2010).

Teorie regionálního rozvoje byly vytvářeny desítky let a prošly mnoha vývojovými fázemi. Z toho důvodu jich existuje značný počet a některé tyto teorie jsou i protikladné. Tradičně jsou však teorie regionálního rozvoje děleny do dvou hlavních skupin. Do první skupiny jsou zařazovány konvergenční teorie, které se přiklánějí k názoru, že přirozenou základní tendencí regionálního rozvoje je vyrovnání rozdílů mezi regiony. Druhou skupinu pak tvoří divergenční teorie, které vychází z toho, že v průběhu vývoje nastává spíše zvětšování meziregionálních rozdílů. Základní rozdíl mezi oběma skupinami spočívá v tom, zda jejich autoři přikládají větší význam mechanismům a procesům vedoucím k nivelizaci, nebo naopak, zda za silnější považují procesy a mechanismy diferenciační (Blažek a Uhlíř, 2011).

Téměř všichni autoři však ve svých teoriích počítají i s působením opačného trendu, než který sami považují za klíčový. Pracují tedy buď s epizodickým střídáním uvedených trendů, nebo kombinují oba přístupy v závislosti na hierarchické úrovni jevů (Hampl, 2005).

Přestože je dělení regionálních teorií na teorie konvergenční a divergenční velmi hrubé, je třeba přiznat, že je do jisté míry dělením základním. Přitom názor na otázku, zda je základní tendencí regionálního vývoje tendence k rovnováze či naopak k nerovnováze, prošel v průběhu 20. století nemalými proměnami, a to i v návaznosti na daleko širší a obecnější diskuse o roli státu a státních intervencí v ekonomice a ve společnosti vůbec. Schéma vývoje názorů na koncepci regionální politiky je uvedeno spolu s přibližným časovým vymezením na obrázku 1 (Blažek a Uhlíř, 2011).

Obrázek 1: Hlavní vývojové etapy regionálního rozvoje

Zdroj: zpracováno podle MMR (2016)

I v České republice lze označit za současný prioritní směr regionálního rozvoje institucionální přístup (Víturka, 2010). Institucionální přístup klade důraz především na vnitřní potenciál jednotlivých regionů, stejně jako subjektů v nich se nacházejících. Naopak divergenčním prostorovým vývojovým procesům věnuje spíše menší pozornost a mají sloužit jako určitý signál o kvalitě prostředí a subjektů v jednotlivých teritoriích (Kutscherauer, 2010).

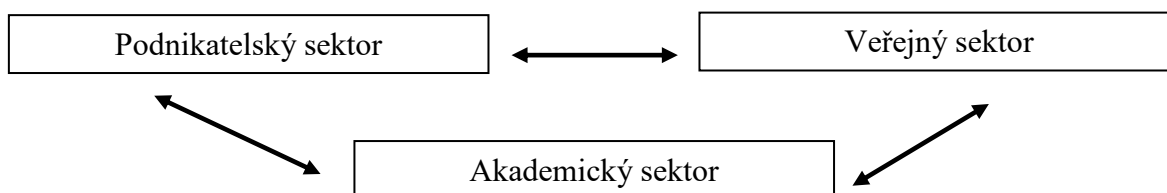
Institucionální přístup zdůrazňuje i úlohu organizací, geografickou blízkost, vytváření sítí (Kušar, 2011). Zároveň za klíčový prvek regionálního rozvoje považuje zastoupení institucí, které stanovují technologické bariéry. To je dáno tím, že tyto orgány mohou kontrolovat a ovlivňovat schopnost ekonomiky využívat a rozvíjet své zdroje konkrétním způsobem.

Navíc kdykoliv jsou institucionální kapacity nerovnoměrně rozloženy na území, vede to k aglomeraci ekonomických činností do nejvíce rozvinutých oblastí. Důležitým prvkem toho přístupu je také to, že instituce jako takové usnadňují podnikání a podporují spolupráci, kooperaci a vznik inovací (Antonescu, 2014).

Jednotlivé institucionální teorie regionálního rozvoje je mezi sebou obtížné odlišit, neboť se navzájem překrývají a doplňují. V prvním desetiletí 21. století získaly ve vyspělých ekonomikách značnou pozornost koncepce týkající se triple helix a klastrů, neboť se tyto teorie osvědčily v praxi a jedná se o významný zdroj růstu konkurenceschopnosti ekonomiky (National research council, 2013).

První zmíněný pojem, neboli triple helix, podle Etzkowitz (2008) představuje spirální model inovací, který zachycuje reciproční vztahy v různých fázích kapitalizace znalostí. Výchozí myšlenkou je přesvědčení, že tvorbě inovací, které jsou tzv. motorem regionálního rozvoje, potažmo regionální politiky, napomáhá vzájemná spolupráce a další typy vazeb mezi relevantními aktéry, nikoliv pouze izolované výzkumné týmy. Triple helix se tak skládá ze tří základních prvků, a to z podnikatelského sektoru, veřejného sektoru a akademického sektoru. Vzájemná interakce těchto složek představuje klíčový prvek pro vznik inovací v ekonomice založené na znalostech. Je důležité zdůraznit, že všechny složky triády jsou stejně důležité a sobě rovné.

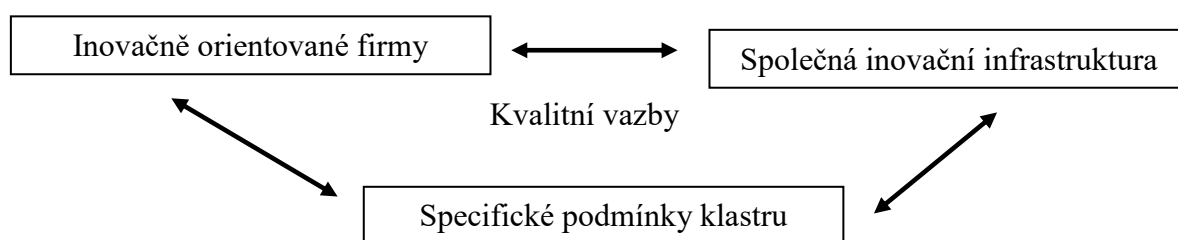
Triple helix obvykle začíná, když univerzity, firmy a vláda vstoupí do vzájemného vztahu, v rámci kterého se každý snaží zvýšit výkon ostatních subjektů. Většina takových iniciativ probíhá na regionální úrovni, kde specifický kontext klastrů, o kterých bude pojednáno v následujícím odstavci, akademický vývoj a přítomnost vládnoucí autority mohou pozitivně ovlivnit vznik a vývoj triple helixu. Triple helix mění svoji rotaci v závislosti na nových znalostech a technologiích, kdy zvýšení výkonnosti jedné ze složek vede postupně ke zvýšení výkonnosti ostatních složek, které vyvolá opětovné zvýšení původní složky. Lze tedy říci, že triple helix vede ke kontinuálnímu zlepšování, a to má za následek tvorbu inovací (Herliana, 2015).

Obrázek 2: Vztah mezi prvky v triple helix

Zdroj: zpracováno podle Etzkowitz (2008)

Druhým konceptem, kterému je v rámci institucionálního přístupu k regionálnímu rozvoji věnována značná pozornost, je klastr. První světoznámou definici klastrů předložil M. E. Porter (1990). Podle něj klastr představuje geografickou koncentraci vzájemně propojených firem, specializovaných dodavatelů, poskytovatelů služeb, firem v příbuzných odvětvích a přidružených institucí (například univerzity, agentury nebo obchodní sdružení) v určité oblasti, které spolu soutěží, ale také spolupracují. Nyní jsou klastry vnímány jako běžný stavební prvek ekonomických aktivit pro firmy, regiony a dokonce i národních ekonomiky (Jabobsen a Njøs, 2016). Důvodů, proč tomu tak je, je několik. Jak již bylo řečeno, klastry se skládají z hustých sítí propojených firem v regionu, které spolu spolupracují. Firmy, které jsou umístěny uvnitř klastru, mohou efektivněji obchodovat, rychleji sdílet technologie a znalosti. Také mohou snadněji vnímat a zavádět inovace (Porter, 2007). A právě vztah inovací a klastru lze vidět na obrázku 3.

Obrázek 3: Vztah klastru a inovací

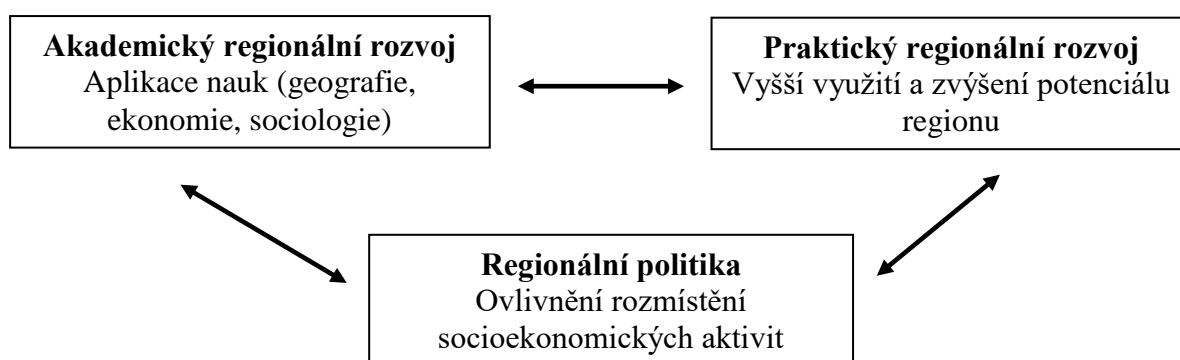
Zdroj: zpracováno podle Porter (2008)

Institucionální přístup k regionálnímu rozvoji však, přes výše uvedená pozitiva, nepostrádá ani rizika. Primární hrozbou toho přístupu je to, že s sebou přináší velkou subsidiaritu neboli dochází k přenesení rozhodování a kontroly nad regionálním rozvojem na nižší úroveň státní správy. A to kromě nesporných kladů nese i řadu problémů (Rodríguez-Pose, 2013).

V oblasti rozhodování například hrozí, že budou činěna opatření ve prospěch posílení konkurenceschopnosti daného regionu, která budou v rozporu se snahou ostatních regionů nebo dokonce s celostátní koncepcí. Na regionální úroveň jsou také kladeny vyšší nároky týkající se tvorby strategických rozvojových dokumentů a musí být přítomen vysoce kvalifikovaný personál. Zároveň, pokud je institucionální pojetí špatně chápáno, může dojít k neúspěchu a tím i k plýtvání veřejných prostředků. Při realizaci regionálního rozvoje prostřednictvím institucionálního přístupu je proto nutné brát tato rizika v potaz (Rodríguez-Pose, 2013).

Vztah regionálního rozvoje a regionální politiky

V odborné literatuře či v praxi běžně dochází k prolínání pojmů regionální politika a regionální rozvoj. V souvislosti s aplikací často velmi odlišných koncepcí se nabízí otázka, zda lze identifikovat více regionálních rozvojů a případně, jak se rozvoj promítá do regionální politiky. Damborský (in Wokoun, 2008) uvádí dva přístupy k regionálnímu rozvoji, kdy rozlišuje přístup praktický a akademický. Praktickým chápáním regionálního rozvoje je myšleno zvyšování potenciálu a vyšší využívání daného systematického ohraničeného prostoru, vznikajícího v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. Tímto zvýšením se praktický přístup projevuje v lepší životní úrovni obyvatel, v konkurenceschopnosti soukromého sektoru a ve stavu životního prostředí. V rámci akademického přístupu je regionální rozvoj chápán jako aplikace nauk, obzvláště pak ekonomie, geografie a sociologie. Zabývá se procesy, řeší jevy a vztahy systematicky vymezeného prostoru, které jsou ovlivněny ekonomickými, přírodně-geografickými a životními podmínkami v daném regionu. Toto chápání je typické pro akademickou sféru a často je nazýváno regionalistikou. Damborský (in Wokoun, 2008) rovněž shledává, že oba přístupy se vzájemně ovlivňují natolik, že jsou v dlouhodobém horizontu na sobě závislé.

Obrázek 4: Vztah akademického, praktického regionálního rozvoje a regionální politiky

Zdroj: zpracováno podle Wokoun (2008)

Jak znázorňuje obrázek 4, regionální politika je ve vztahu s oběma přístupy regionálního rozvoje. Akademické pojetí vytváří pro regionální politiku poznatky, které jsou následně využity pro praktické pojetí regionálního rozvoje. Regionální politika pak na základě poznatků ovlivňuje reálný regionální rozvoj a regionální rozvoj zpětně působí na regionální politiku (Damborský in Wokoun 2008).

1.2 Aktéři regionální politiky

Regionální politika je výsledkem rozhodnutí mnoha aktérů. Obecně lze tyto aktéry rozdělit do dvou skupin, a to na formální a neformální. Formální aktéři jsou hlavními účastníky regionální politiky, kteří ovlivňují regionální rozvoj. Obvykle jsou vymezeni v zákoně, kde jsou také uvedeny jejich kompetence. Kromě těchto aktérů, jejichž úlohy jsou jasně dané, mohou existovat další aktéři působící na základě dobrovolnosti. Ti mají zájem na řešení problémů v regionu, kde účinkují, a jejich působení stojí na participačním základě. U neformálních aktérů jsou přístupy diferencovanější a jejich účast na procesech není formálně daná ani povinná. Je však důležité, aby zájmy těchto aktérů na rozvoji regionu byly nekonfliktní, společné a aby se v rámci svého působení navzájem doplňovaly (Buček, Rehák a Tvrdoň, 2010).

Podle Ježka a kol. (2014) je také zásadní dělení aktérů regionální politiky na firmy, domácnost a veřejný sektor. Firmy dle něj patří k nejdůležitějším aktérům, neboť činí rozhodnutí o lokalizaci svých podniků. Firmy také strukturují a utvářejí prostor svými dalšími rozhodnutími, z nichž mnohá spoluvytvářejí rámcové podmínky, které ovlivňují další podniky anebo další aktéry regionálního rozvoje. Soukromé domácnosti neboli jednotlivci, také významně ovlivňují regionální politiku. Jednak jako finální spotřebitelé zboží a služeb, ale také jako zaměstnanci, podnikatelé anebo investoři. Nejdůležitějším z prostorových vztahů je pak dojíždění do zaměstnání. Veřejný sektor, stát v nejširším slova smyslu, činí také celou řadu rozhodnutí mající vliv na regionální politiku, například strukturuje politické a sociální rámcové podmínky pro soužití lidí a jejich ekonomické aktivity, vybírá daně, vytváří právní rámec nebo také zřizuje řadu institucí.

S dalším možným dělením aktérů regionální politiky pracuje MMR (2016), které zohledňuje věcné hledisko a vztah k řešenému problému či k připravovanému projektu:

- Podílející se (Shareholders),
 - subjekty, které jsou hlouběji zapojeny do procesu řešení či přípravy, podílí se na něm.

- Zainteresovaní (Stakeholders),
 - subjekty, na které bude jistá aktivita působit.
- Dotčení (Placeholder),
 - subjekty, v jejichž zájmovém území se aktivita realizuje.

Kromě výše uvedeného rozdělení také rozlišuje MMR (2016) aktéry regionální politiky uvedené v tabulce 2. MMR však zdůrazňuje, že pro účinné působení regionální politiky je potřebné stanovit a rozlišit relevantní aktéry, jejich vzájemné vztahy, práva a povinnosti. Tyto sítě se budou lišit podle úrovně pojetí regionální politiky.

Tabulka 2: Aktéři regionální politiky

		SEKTORY		
		Veřejný	Podnikatelský	Neziskový
Úroveň	Evropská	Evropská komise	Nadnárodní zájmová uskupení	Sítě
	Národní	Ministerstva	Celostátní zájmová uskupení	Spolky, svazy, sítě
	Krajská	Kraj, krajem zřizované organizace, vysoké školy	Podnikatelská sdružení	Nezisková sdružení
	Lokální	Obce, obcemi zřizované organizace	Podnikatelé	Zájmová sdružení, spolky

Zdroj: zpracováno podle MMR (2016)

Jak MMR (2016), tak i Ježek a kol. (2014) zahrnují do aktérů regionální politiky jak veřejné, tak i soukromé subjekty. S tím se ztotožňuje i Mathias (2004), přichází ještě s poloveřejnými aktéry regionální politiky, které stojí na pomezí:

- Veřejní aktéři
 - regionální vlády,
 - samospráva,
 - ostatní municipální orgány a instituce.
- Poloveřejní aktéři
 - zájmová sdružení právnických osob,
 - rozvojové agentury,
 - univerzity,
 - klastry.

- Soukromí aktéři
 - politické strany,
 - obchodní organizace a zástupci MSP,
 - odborové organizace,
 - nestátní neziskové organizace.

1.3 Nástroje regionální politiky

Současná regionální politika využívá velké množství nástrojů. Společným jmenovatelem těchto opatření je silná orientace na zvyšování konkurenceschopnosti a také úsilí o iniciaci lokálního a regionálního potenciálu. Dalším častým rysem je věcná a finanční participace soukromého a veřejného sektoru (Kutscherauer et al., 2010).

Obecně platí, že nástroje lze rozdělit do dvou širokých kategorií. První řada nástrojů má vliv na produktivitu v soukromém sektoru. Příkladem takových nástrojů jsou výdaje na vzdělání nebo investice do infrastruktury. Druhá kategorie nástrojů si klade za cíl snížení nákladů na určitý faktor. Jako příklad lze uvést rekvalifikační kurzy, pomocí nichž se potenciálně mohou firmám snížit náklady na vzdělávání nových zaměstnanců (Laurent, Mignolet a Meunier, 2009).

Detailní srovnání uplatňování nástrojů regionální politiky v evropských zemích včetně souvisejících teoreticko-metodologických klasifikací pak zpracoval autorský tým Wokoun (2008), který rozčlenil strukturu nástrojů na finanční a nefinanční. Rozsáhlé instrumentarium nástrojů regionální politiky je však možno odlišit detailněji, a to podle druhu vlivu, podle adresátů a obsahového zaměření, jak je ukázáno v tabulce 3 (Kutscherauer et al., 2010).

Tabulka 3: Nástroje regionální politiky

Adresát/ směr	Druh vlivu				
	Informace a poradenství	Finanční motivace	Nefinanční motivace	Infrastruktura	Administrativní opatření
Podniky					
Mobilita	Informace o regionu, regionální marketing	Lokalizační podpora	Zapojení vedení podniků do fungování VS	Výstavba ekonomické infrastruktury; vzdělávací politika; výstavba výzkumných zařízení, vědeckotechnických parků, průmyslových zón, akceleratorů, podnikatelských inkubátorů, coworkingových center	Lokalizační příkazy a zakazy
Investice	Instituce na podporu regionálního rozvoje	Investiční pobídky, finanční výpomoci	After care		Dovozní limity a cla
Nová pracovní místa		Prémie za pracovní místa	Rekvalifikační kurzy		
Technologie, inovace	Technologické a inovační poradenství	Podpora technologií a výzkumně vývojových inovací	Zjednodušená registrace patentů, užitečných vzorů, efektivní ochrana duševního vlastnictví		Regulace technologií
Zakládání podniků	Podnikatelské poradenství	Podpora rizikového kapitálu, inovační fondy			Regulace zakládání podniků
Obyvatelstvo					
Vzdělání	Informace o možnostech vzdělávání	Příspěvky na vzdělání	Rekvalifikační kurzy	Výstavba sociální, lékařské, kulturní infrastruktury; vzdělávací politika	
Mobilita	Informace o nabídce pracovních míst	Příspěvky na mobilitu			Regulace podmínek pro vykonávání určitých profesí
Obce – instituce					
	Poradenství pro obce a regiony	Příspěvky na komunální rozvojové projekty	Decentralizace	Regionální rozvojové agentury	Regionální inovační strategie

Zdroj: zpracováno podle Stejskal (2011), Wokoun (2008), (Kutscherauer et al., 2010)

Pro zabezpečení co největší efektivity nástrojů regionální politiky je potřebné, aby mezi jednotlivými nástroji byla zajištěna rovnováha. Dále také, jak je vidět v tabulce, pro každou úroveň jsou reálné a vhodné jiné nástroje. Snahou by mělo být odhalení těch nástrojů, mezi kterými dochází k synergiím a pozitivním interakcím (OECD, 2011).

Na základě toho je možné se vyhnout kombinaci nástrojů, které díky svým protichůdným efektům nepřináší očekávaný výsledek. Při využívání nástrojů nesmí být opomenuta ani role univerzit, neboť jejich zapojení a spolupráce jak s veřejným, tak soukromým sektorem nese významný inovační potenciál (OECD, 2011).

Jak již bylo zmíněno, současným hlavním směrem regionálního rozvoje je institucionální přístup, který mimo jiné zdůrazňuje úlohu organizací, protože právě organizace mohou kontrolovat a ovlivňovat schopnost ekonomiky využívat a rozvíjet své zdroje konkrétním způsobem (Kutscherauer, 2010). Ve znalostní ekonomice jsou za klíčové zdroje pro posílení konkurenceschopnosti označovány znalosti, což je dáno i tím, že na rozdíl od jiných zdrojů může být jejich růst nekonečný. Nástroje, které budou využívat země orientované na růst znalostí, tak musí být zaměřené na podporu spolupráce, sdílení poznatků a tvorbu inovací. Příkladem takových nástrojů je vědeckotechnický park, podnikatelský inkubátor, akcelerator, coworkingové centrum nebo průmyslová zóna (Hummelbrunne et al., 2002).

Dalším důvodem, proč je dobré využívat znalostně orientované nástroje je to, že pouze konvenčně financovaný výzkum a vývoj není schopný vytvořit optimální prostředí pro vznik inovací. Zároveň se ukázalo jako nejvhodnější, využívání nástrojů regionální politiky v prostředí, kde dochází ke konkurenci a spolupráci odlišných, ale propojených výzkumných a soukromých institucí. Tyto subjekty společně i jednotlivě přispívají k rozvoji, a to za přítomnosti vlády, která vytváří určitý rámec nad všemi aktivitami. Tato koncepce se nazývá triple helix, a bylo o ní pojednáno v předchozí kapitole (Fosstenløyken, 2015).

V současné době sílí názory, že kromě třech tradičních prvků triple helixu (podnikatelský, veřejný a akademický sektor) je nutné reflektovat i čtvrtý prvek, a to občanskou společnost. Propojení těchto čtyř složek pak tvoří quadruple helix. Ukázalo se totiž, že na tvorbu inovací má vliv i vyspělost demokracie dané společnosti a nelze ji proto opomíjet (Carayannis et al., 2012). Nejnovějším trendem ve znalostní ekonomice je však quintuple helix, který přidává ještě pátou složku, kterou je životní prostředí. Hlavním cílem však zůstává snaha o zvýšení konkurenceschopnosti za pomoci vhodných aktérů, kteří si konkurují, ale také vzájemně spolupracují, a zároveň využívají nástroje založené na znalostech (Cavallini, 2016).

2 VYBRANÉ NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY

V návaznosti na předchozí kapitulu, která byla zaměřená na regionální politiku, budou v této části rozebrány již konkrétní nástroje v reáliích České republiky. Nejdříve je ale nezbytné definovat, čím se ČR při realizování regionální politiky řídí. Nynějším základním koncepčním dokumentem regionální politiky v České republice je Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014 – 2020. Tento dokument je nástrojem realizace regionální politiky a formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle (MMR, 2013).

Pro rozvoj regionů a dosažení cílů Strategie regionálního rozvoje 2014 – 2020 je nezbytné koncipovat rozvojové činnosti v delším časovém horizontu. Česká republika chce být v dlouhodobém horizontu konkurenceschopnou zemí, která bude využívat svoji geografickou polohu k prohloubení vazeb a spolupráce ve středoevropském prostoru. Dále také ČR usiluje o to, aby se udržitelným způsobem rozvíjela pozitivní specifika regionů a aby mezi jednotlivými regiony existovaly funkční vazby (MMR, 2013).

Globálním cílem České republiky v oblasti regionální politiky je zajištění dynamického a vyváženého rozvoje území a snaha o snížení regionálních rozdílů a zároveň umožnění využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti jednotlivých krajů. Tento záměr je pak ve Strategii rozveden ve čtyřech základních prioritách, které jsou hierarchicky rovnocenné. Z hlediska nástrojů regionální politiky je nejzajímavější oblast týkající se regionální konkurenceschopnosti (MMR, 2013).

Prioritní oblast Regionální konkurenceschopnost pracuje s faktem, že ekonomický růst je podmíněný identifikací regionálních pólů růstu. Přírozenými póly růstu v podmínkách ČR jsou zejména největší města – Praha, Brno, Ostrava a Plzeň. Koncentrace inovací, znalostního potenciálu a rozvinutější trh práce i širší nabídka vyššího typu vzdělávání v uvedených pólech růstu pozitivně ovlivňují i okolní území, tedy celý kraj, a proto je důležité podporovat difúzi informačních toků a ekonomických aktivit do jejich regionálního zázemí. Nutnou podmínkou je však existence odpovídající infrastruktury, jejíž absence může růst regionální konkurenceschopnosti výrazně zpomalit. Primárně je tato prioritní oblast zaměřena na podporu podnikání především v technologicky náročných výrobních oborech a ve znalostně náročných službách, na využívání výsledků vědy, výzkumu, vývoje a inovací v praxi a na posílení vazeb trhu práce se vzdělávacím systémem (MMR, 2013).

Konkrétní opatření se tak na základě toho orientují zejména na podporu transferu znalostí mezi výzkumným a podnikatelským sektorem a na rozšíření a zkvalitnění ekonomické infrastruktury. V návaznosti na tuto prioritní oblast budou v další části rozebrány nástroje, které odpovídají výše uvedeným cílům (MMR, 2013).

2.1 Průmyslová zóna

Počátky organizace zvláštních hospodářských zón s preferenčním režimem lze zaznamenat již před 2000 lety na ostrově Delos v Egejském moři. Obdobných metod pro své obchodní aktivity využívaly od středověku četná města a přístavy, zvláště v západní Evropě. Jejich útlum nastal zejména v 19. století v důsledku vzrůstající hospodářské intervence Spojených států. V posledních desetiletích však nastala renesance, která byla vyvolána snahou o řešení některých závažných problémů, mezi něž lze zařadit potřebu aktivizovat podnikatelskou iniciativu, zastavit úpadek velkých průmyslových center, restrukturalizovat ekonomiku určitých oblastí a řešit nezaměstnanost (RRAJM, 2010).

Vznik průmyslových zón, které jsou motivovány konceptem regionální politiky, lze datovat k počátku 20. století do Velké Británie. Původně se většina pozemků prodávala pro zemědělské využití. Ve snaze zvýšit zisk je však majitelé byli ochotni prodávat i pro jiné účely a vybavit je odpovídající infrastrukturou, což pozemky při prodeji zhodnotilo. Zpočátku také byly průmyslové zóny zakládány pouze v hospodářsky zaostalých oblastech, ale díky pozitivnímu vlivu na ekonomiku se rozšířili nejen na celé území Británie, ale i do zbytku Evropy. Postupně se také průmyslové zóny rozdělily na dva základní typy, tzv. klasické průmyslové zóny a vědeckotechnické parky, kterým se věnuje kapitola 2.2 (Tonev a Toušek, 2002).

Konkrétní definice průmyslové zóny se liší, zejména v závislosti na charakteru a specifikaci hlavní činnosti. Také jednotlivé typy zón nejsou striktně vymezeny a existuje mnoho dělení. Všeobecně je pojem průmyslová zóna vysvětlován jako ucelený soubor kompaktních univerzálních objektů vhodných pro lehkou, hygienicky nezávadnou výrobu s účelně vyřešenou dopravou a velkým podílem zeleně mezi jednotlivými objekty (Průmyslové zóny, 2008). Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (2015) ve své definici nereflektuje podíl zeleně, ale klade důraz na právní složku věci, kdy průmyslovou zónou rozumí ucelenou zastavitelnou plochu nebo zastavěné území, na které lze v souladu se schválenou územně plánovací dokumentací na základě pravomocného územního či jiného rozhodnutí dle zvláštního právního předpisu umisťovat podnikatelské objekty.

Studie Rozvoj podnikatelských parků – program pro ČR, zpracovaná pro CzechInvest zahraničními konzultanty, definuje pro Českou republiku šest základních typů průmyslových zón, a to místní průmyslovou zónu, regionální průmyslovou zónu, strategický firemní průmyslový park, podnikatelský park regionálního významu, podnikatelský park národního významu a speciální rozvojový park. Jiné dělení průmyslových zón nabízí Viturka (2002), který vytvořil čtyři kategorie průmyslových zón. První kategorie zahrnuje zóny s vysoce nadstandardními parametry, které lze označit jako strategické průmyslové zóny pro uspokojení poptávky největších investorů. Do druhé kategorie byly zařazeny zóny s nadstandardními parametry, které lze považovat za zóny s nadregionálním významem. Třetí kategorie obsahuje regionálně významné zóny se standardními parametry a čtvrtá kategorie pojímá zóny se závažnými nedostatky bránícími jejich aktivaci, avšak s dobrými předpoklady v případě jejich brzkého odstranění (RRAJM, 2010).

Průmyslové zóny v České republice

Průmyslové zóny se staly zcela standardním nástrojem podpory ekonomiky vyspělých států, přesto Česká republika v tomto ohledu relativně dlouho zaostávala. A to nejen za západoevropskými státy, kde to bylo logické, ale i ve srovnání se zeměmi střední a východní Evropy (RRAJM, 2010).

První státní podpora průmyslových zón v České republice začala až v průběhu 90. let 20. století, kdy hlavním důvodem byla potřeba restrukturalizace průmyslu, zvýšení konkurenceschopnosti v mezinárodním měřítku a řešení nezaměstnanosti. Postupně tak díky státní podpoře, v rámci které bylo investováno více než 9,1 miliard korun, bylo vybudováno přes 100 průmyslových zón. Investoři obsadili už téměř 80 procent z celkové podpořené plochy a do zón zamířilo přes 600 investorů, kteří proinvestovali více než 210 miliard korun a vytvořili více než 103 tisíc pracovních míst (CzechInvest, 2009).

V současnosti se Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (2015) a agentura CzechInvest (2016) zaměřují strategické projekty v oblasti průmyslových nemovitostí, tedy na tzv. strategické průmyslové zóny. Jedná se o zóny o výměře minimálně 200 ha nebo o výměře nejméně 100 ha, kdy je zóna umístěna v zastavěném, ale nevyužívaném území. Dále jsou to rovněž zóny připravované pro významného či vážného investora, který se zaváže k realizaci významné výše investice a s tím i k vytvoření určitého počtu pracovních míst.

V České republice je v současné době několik ještě ne zcela obsazených strategických průmyslových zón: (CzechInvest, 2016)

- Kolín – Ovčáry,
- Ostrava – Mošnov,
- Most – Joseph,
- Žatec – Triangle,
- Holešov.

Dalším předmětem podpory ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (2015) je příprava a realizace výstavby, regenerace či rozvoje jakékoliv průmyslové zóny, která má za cíl udržet anebo zvýšit místní hospodářský růst, pracovní příležitosti, soudržnost a konkurenceschopnost regionu. Ministerstvo poskytuje podporu formou přímé dotace, návratné finanční výpomoci nebo převodem pozemku ve vlastnictví státu příjemci podpory.

Určitým opozitem k výše uvedeným podporám je to, že již nyní nabídka průmyslových zón vysoko převyšuje poptávku. V předchozích letech byl větší než potřebný počet průmyslových zón pokládán za přirozenou potřebu pro zajištění konkurenčního prostředí. Nyní lze konstatovat, že konkurence při výběru průmyslových zón už zafungovala a dokonce, jak již bylo zmíněno, některé strategické zóny jsou volné. To s sebou ale nese i značné negativní efekty. Důsledkem převisu nabídky nad poptávkou je to, že ve volných průmyslových zónách dochází k ústupu od původních zásadních požadavků na strategického investora. Akceptuje se drobnější členění zón, více se prosazuje smířlivost s volným programem pro dosažení naplnění zón a postupně dochází k tomu, že průmyslová zóna neplní svůj účel. Na základě toho dochází k blokaci území bez reálné šance na využití a danou oblast není možné použít pro jiné účely (RIS, 2011).

2.2 Vědeckotechnický park

Vědeckotechnické parky představují další z nástrojů regionální politiky. Počátky jsou spjaty s rozvojem průmyslu v USA v období po druhé světové válce, snahou o zastavení rostoucí nezaměstnanosti a o odstranění bariér mezi veřejnou a soukromou sférou. Primární nápad vznikl ve Standfordu, kde se tamní univerzita potýkala s finančními problémy. Univerzita se rozhodla, že kromě úsporných opatření bude také pronajímat své prostory high-tech podnikům, aby mohly vytvořit výrobní provozovny (Bakaouros et al., 2002).

Postupně se hlavní myšlenkou stala technická, logistická, administrativní pomoc začínajícím firmám. Tato oblast je nyní známá pod názvem Silicon Valley, do současnosti prošlo tímto vědeckotechnickým parkem přes 22 tisíc start upů a působilo v něm téměř 18 tisíc investorů (Bakaouros et al., 2002; Angel List, 2017). Zkušenosti z USA potom přebíraly ostatní státy. Evropa zažila boom ve vývoji vědeckotechnických parků zejména v 80. a 90. letech 20. století. Hlavními důvody pro zřizování byly reindustrializace, podpora regionálního rozvoje a tvorba synergií (Chan a Lau, 2005). V současné době se na světě nachází více než 3500 parků, v Evropě je možné jich nalézt přibližně 1100 (Turková a Korytářová, 2014).

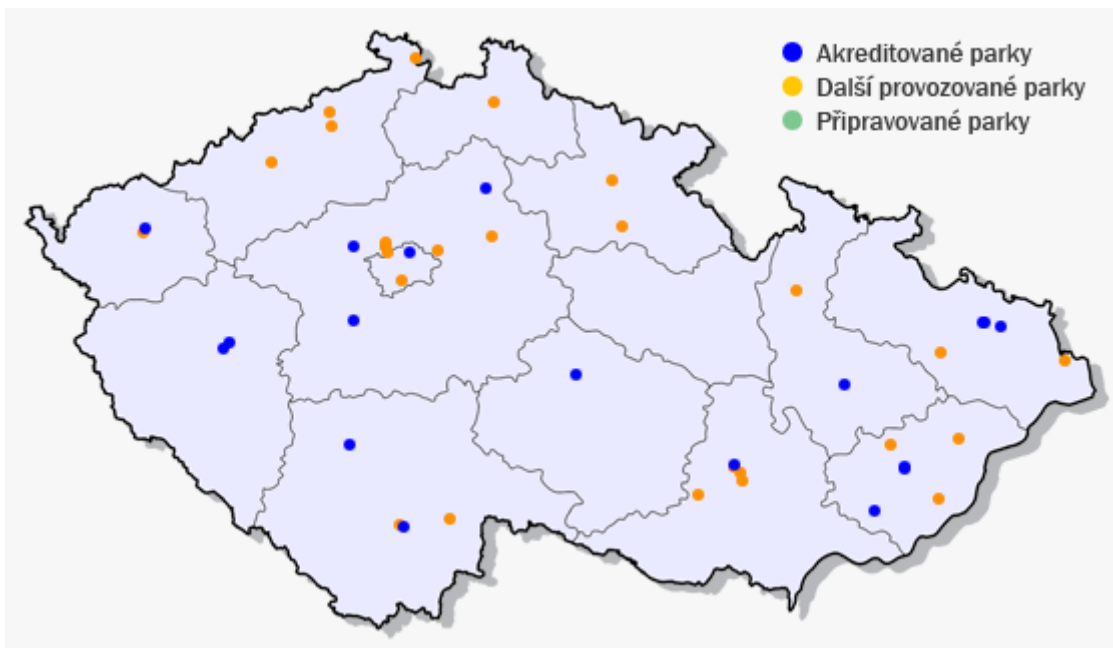
Vědeckotechnické parky lze dnes nepochybně označit za významné nástroje podpory regionální ekonomiky. Ale stejně jako průmyslové zóny, i jednotlivé vědeckotechnické parky se od sebe liší v závislosti na rozptylu hlavní činnosti, což neumožňuje přijetí jednotného vymezení. Nicméně obecně jsou vědeckotechnické parky chápány jako funkčně uspořádané architektonické komplexy budov výzkumně-vývojových a laboratorních objektů, projekčních a konstrukčních kanceláří, výrobních hal, skladovacích prostor, pavilonů a konferenčních sálů, hotelů a rekreačních zařízení na ploše několika hektarů. Ve vědeckotechnickém parku musí také docházet k třem klíčovým procesům. Je nezbytné, aby byl podporován rozvoj znalostně založených, inovačních společností, dále aby bylo vytvářeno podpůrné prostředí pro tyto společnosti a zejména, aby docházelo k transferu znalostí a technologií mezi univerzitami, výzkumnými organizacemi a firmami (Slaný, 2007; Marek a Žížalová, 2012).

Základní dělení parků je na vědecké a technologické. Vědecké parky představují komplex vědeckovýzkumných, projekčních, konstrukčních, výrobních a ostatních organizací, které se podílejí na inovačním podnikání. Tyto parky jsou umístěny zpravidla v blízkosti vysokých škol a vědeckých center. V praxi působí pod různými názvy, a to v závislosti na rozsahu svého předmětu činnosti, jsou to např. vědeckovýzkumné parky, vědeckotechnologické parky a vědeckovýrobní parky. Technologické parky mají spíše blíže k takovým organizacím, jako jsou svazy podnikatelů, obchodní nebo hospodářské komory. Působí zejména ve formě technologických center, technologických parků, technocenter, technoparků, technopolisů, apod. Jejich hlavním posláním je podpora technologického transferu a rozvoje high-tech technologií z oblasti jako je mikroelektronika, komunikační technologie, biotechnologie nebo ekotechnologie. Podle Společnosti vědeckotechnických parků ČR je nutné rozlišit ještě třetí typ parků, a to podnikatelská centra a inkubátory, o kterých bude pojednáno v kapitole 2.3 (Hezina, 2005).

Vědeckotechnické parky v České republice

V České republice se termín vědeckotechnické parky používá od roku 1990 pro všechny druhy inovačních parků. Před rokem 1989 se zde tyto parky téměř vůbec nevyskytovaly. V centrálně plánované ekonomice existovaly pouze výzkumné a vývojové instituce, které zabezpečovaly výzkum. Tyto ústavy se však s přechodem na tržně orientované hospodářství začaly hromadně rušit, neboť na výzkum a vývoj neměly přeživiší subjekty čas ani prostředky. Reakcí na tuto situaci bylo založení Společnosti vědeckotechnických parků ČR. Činnost této organizace posléze potvrdila, že cyklus výzkum, vývoj, výroba a užití vyžaduje nejen značnou kapitálovou podporu, ale také v případě malých a začínajících firem i vhodné prostředí, které umožňuje ověření a realizaci inovačních záměrů. Postupně se tak vykristalizovaly hlavní úkoly společnosti VPT ČR na podporu vzniku národní sítě vědeckotechnických parků, iniciaci legislativních a organizačních předpokladů pro jejich budování, rozvíjení spolupráce se zahraničními partnery a získávání institucí a osobností pro záměry přípravy a provozu (Švejda, 2006; Turková a Korytářová, 2013).

K dynamickému nárůstu počtu vědeckotechnických parků došlo zejména po roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie. Podobně jako v ostatních vyspělých zemích vznikaly parky, které plnily své hlavní funkce, ale vznikaly však i ty, které je z nejrůznějších důvodů neplnily. Proto také společnost VTP ČR, vedle výše uvedených funkcí, jednotlivé parky akredituje, sleduje plnění hlavních funkcí a příčiny případného neplnění. Díky tomu postupně došlo k vyřazení více než 10 z již provozovaných parků a v současné době sdružuje společnost VTP ČR celkem 22 akreditovaných vědeckotechnických parků. Vedle těchto parků existuje většinou v blízkosti výzkumných ústavů řada zárodků technologických parků. Ty ale velmi často žijí, neboť se potýkají s nezájmem státních a regionálních orgánů. Vedení Akademie věd ČR věnuje pozornost především základnímu výzkumu, vysoké školy mají legislativou svázané ruce a to, co zbylo z výzkumných ústavů, bojuje o přežití. Chybí propracovaný systém financování jejich vzniku a další existence. Navíc vědečtí manažeři, kteří by měli stát v čele takových projektů a tvořit mezivrstvu mezi vědou a průmyslem, jsou v České republice často neznámým pojmem (Společnost vědeckotechnických parků ČR 2011, 2017)

Obrázek 5: Vědeckotechnické parky v České republice

Zdroj: Společnost vědeckotechnických parků (2017)

2.3 Start up a podnikatelský inkubátor

Malé a střední podniky hrají významnou úlohu při vytváření nových pracovních příležitostí a všeobecně působí jako faktor sociální stability a ekonomického rozvoje. Evropská komise (2016) považuje tento sektor za páteř evropské ekonomiky, zaměstnanosti a sociální integrace. V současnosti ve znalostní ekonomice prudce roste zájem konkrétně o tzv. start upy, které se postupně staly motory inovací a významně přispívají k ekonomickému rozvoji regionů. V důsledku toho začala být podpora start upu nezbytnou součástí mnoha nejen soukromých, ale také veřejných inovačních strategií.

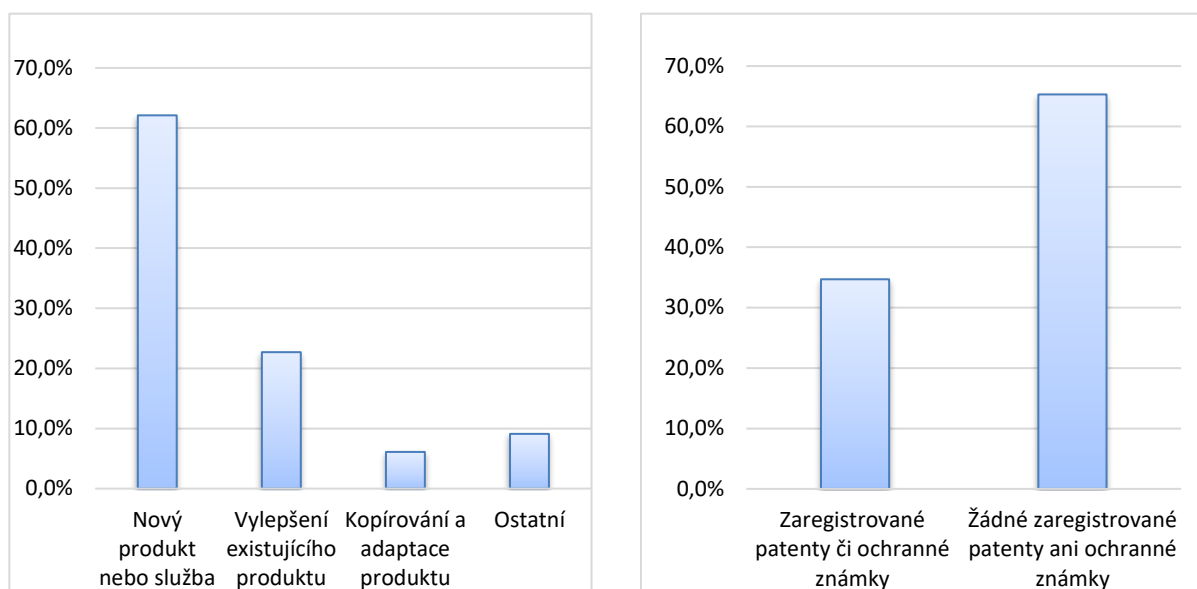
Start up

Start up, též startup či start-up, je stále častější označení pro začínající firmu, která je ve fázi tvorby podnikatelského záměru. Přesto univerzálně uznávaná definice tohoto pojmu neexistuje. Při určení start upu lze vycházet z Evropské komise, která vymezuje malé a střední podniky podle kritérií týkajících se počtu zaměstnanců, ročního obrátu nebo bilanční sumy. Start upy v tomto pojetí spadají do kategorie mikropodniků, které jsou definovány jako společnosti, které mají obrát nebo bilanční sumu nižší než 2 miliony EUR a zároveň mají méně než 10 zaměstnanců. Nicméně toto vymezení je nedostatečné, neboť neodlišuje start upy od ostatních začínajících firem (Startup, 2016; CzechInvest 2016).

Vhodnějším způsobem, jak je možné definovat start upy, je zaměření na společné znaky. Obecně lze říci, že start upový projekt se může objevit v jakémkoliv oboru, nejčastěji však v sektoru služeb, který je zaměřený na technologie a ITC. Mezi konkrétní start upové vlastnosti patří nízké počáteční náklady, vyšší podnikatelské riziko a potencionálně vyšší návratnost. Zálesák a Srdínková (2015) pak v souladu s tímto vymezením definují start up jako již založenou nebo teprve zakládanou společnost, která však ještě nezahájila komerční prodej svých výrobků nebo služeb a má velmi malý nebo dokonce žádný zisk. Přitom má ale zajímavý podnikatelský záměr či nápad.

Klíčovým atributem pro definování start up firem je však jejich schopnost růstu. Start upy by měly být navrženy tak, aby dokázaly růst nejen v národním, ale i v globálním měřítku. A právě to představuje jejich klíčovou odlišnost od začínajících malých podniků. Proto například restauraci otevřenou v malém městě nelze považovat za start up (Forbes, 2013).

Podle studie, kterou provedl Aspen Institute Prague (2016), se start upy v České republice koncentrují zejména v hlavním městě, kde jich sídlí nadpoloviční většina. Druhé město s největším počtem start upu je Brno, následované Ostravou, Českými Budějovicemi a Plzní. V ostatních českých městech je zaregistrováno pouze kolem deseti procent start upu. Nejčastěji české start upy působí v oborech, které úzce souvisí s digitálními technologiemi, naopak v menší míře se orientují na základní klíčové technologie, jako jsou nanotechnologie nebo pokročilé materiály. Nadpoloviční většina ze zkoumaných start upu nabízí nové služby nebo produkty a téměř 23 % z nich pracuje na vylepšení stávající služby nebo produktu. Pouze třetina českých start upu má zaregistrovaný patent nebo ochrannou známku.

Obrázek 6: Graf popisující charakter služeb nabízených českými start upy a graf zobrazující počet českých start upu se zaregistrovanými patenty či ochrannými známkami

Zdroj: zpracováno podle Aspen Institute Prague (2016)

Aby začínající start up podniky mohly obstát i v zahraniční konkurenci, je nutné, aby měly pro svůj vznik a rozvoj dostatečné množství peněz, což je v podmínkách České republiky stále obtížné zajistit. Potvrzují to závěry předběžného posouzení finančních nástrojů Operačního programu Podnikání a inovace. Podle nich je trh rizikového kapitálu v České republice stále málo rozvinutý a patří jednoznačně k nejslabším v celé Evropě a nové inovativní podnikatelské subjekty mají významný problém s obstaráním externího financování (NIF, 2015).

Ve srovnání zemí Evropské unie zaujímá Česká republika v objemu investic do start upu jedno z posledních míst, a to i v rámci regionu střední a východní Evropy. Důvodem bez sporu je i to, že na rozdíl od okolních zemí SVE, v České republice doposud nebyla zavedena státní podpora rizikového kapitálu, která se v Evropě stala důležitým zdrojem financování start up a seed fází rizikového kapitálu. V součtu za období 2011 - 2013 získalo venture capital¹ investici v ČR pouhých 15 podniků, z toho 7 v pozdějších fázích a 8 v raných fázích start up a seed v celkové výši 23,5 mil. EUR. Rizikový kapitál naprosto chybí v seed fázi, neboť za období let 2007 - 2013 byla uskutečněna jediná investice ve výši 515 000 EUR. Pokud bude Česká republika usilovat o dosažení evropského průměru investiční aktivity venture capital jako benchmarku, muselo by podle průměrných hodnot za roky 2007 - 2013 dojít k vyplnění roční mezery investic rizikového kapitálu ve výši 0,022 procent HDP, což odpovídá 32,9 mil. EUR ročně (NIF, 2015).

¹ Rizikový a rozvojový kapitál.

Ministerstvo průmyslu a obchodu si je této tíživé situace vědomo a začalo připravovat platformu pro koncepční financování začínajících podnikatelů - Národní inovační fond. Hlavní vizí NIF je aktivizace domácího trhu s rizikovým kapitálem, zajištění know-how a posílení obecného povědomí o tomto způsobu financování. Cílem je též zvýšit atraktivitu České republiky pro zahraniční fondy rizikového kapitálu, které mohou do českého start upového prostředí přinést nejen kapitál, ale i potřebné podnikatelské know-how a globální kontakty. Zároveň v lednu letošního roku došlo k podepsání dohody s Evropským investičním fondem o zřízení fondu rizikového kapitálu. Tento fond bude, stejně jako NIF, poskytovat prostředky na investice do českých start upu. Jeho cílem bude zvýšení nabídky rizikového kapitálu pro začínající subjekty, zvýšení počtu aktivních manažerských týmů v této oblasti a rozšíření povědomí o výhodách kapitálového financování pro začínající podnikatele (MPO, 2015; 2017).

Většina českých start upu však počítá s tím, že k financování svého podnikání bude nadále využívat zejména vlastní kapitál, kdy jejich cílem bude najít strategického businessového investora. Důvodů, proč čeští podnikatele nechtějí využívat veřejných peněz, je hned několik. Podle nich je veřejná podpora často podmíněna příliš přísnými podmínkami využití, s jejím získáním jsou spojeny vysoké náklady na administraci, také jim vadí dlouhé čekání na výsledky výzev či proplacení splátek. MPO ČR by tedy při vytváření veřejných programů a fondů měla brát tyto připomínky v potaz a snažit se o nastavení takových podmínek, které by lépe odpovídaly dynamické povaze start upu. Z ekonomického hlediska je také nutné vnímat efekt vytěsnění investic, kdy by veřejné finanční prostředky neměly konkurovat soukromým investorům, ale poskytovat spolufinancování, které jim umožní vstoupit do kapitálově náročné a rizikové investice (Aspen Institute Prague, 2016).

Nástroj, který podporuje začínající podnikatele při tvorbě inovačních projektů, napomáhá zahájení samotného podnikání a podporuje spolupráci a kooperaci mezi start upy, se nazývá podnikatelský inkubátor (CzechInvest, 2016).

Podnikatelský inkubátor

Vývoj konceptu inkubace byl složitý a procházel postupnými změnami. Ryzhonkov (2013) ho shrnuje do tří hlavních období. Začátek první generace inkubace (konec 50. let 20. století – první polovina 80. let 20. století) je spojen s rokem 1959, kdy byl otevřen první podnikatelský inkubátor v New Yorku. Následně začaly vznikat na území USA i další inkubátory, které byly zaměřeny zejména na zajištění cenově dostupných kancelářských prostor a sdílení administrativních služeb.

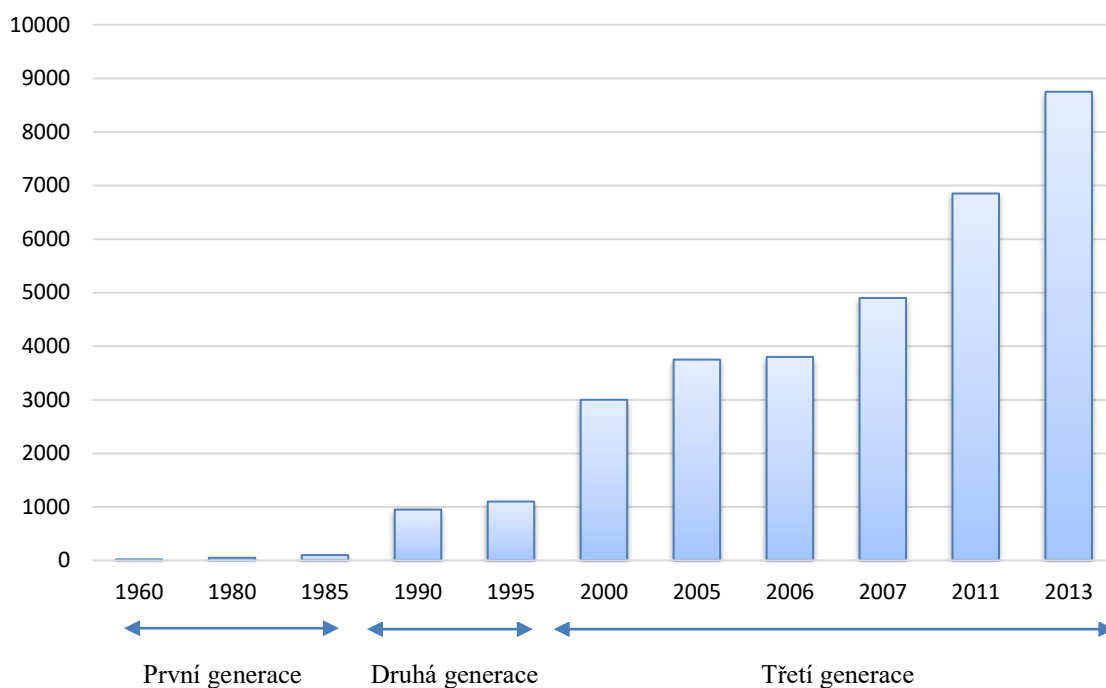
Na začátku 80. let se inkubace rozšířila také do Velké Británie a odtud do celé Evropy. Podnikatelské inkubátory začaly být stále oblíbenější a postupně se z nich stal velmi populární nástroj podpory ekonomického rozvoje. S nárůstem počtu začínajících firem v inkubátorech začalo být zřejmé, že dosavadní poskytované služby nejsou dostatečné. Tak se především díky popudu členských podnikatelských subjektů koncept obohatil i o další služby, jako například poradenství, mentoring, trénink dovedností nebo zprostředkovávání kontaktů, tedy o služby, které spadají již do druhé generace inkubátorů (druhá polovina 80. let 20. století - první polovina 90. let 20. století). V tomto období si vlády jednotlivých zemí začínají uvědomovat, že inovace se staly základním kamenem hospodářského rozvoje, a snaží se o vytvoření vhodného prostředí pro jejich rozvoj, mimo jiné prostřednictvím inkubátorů. Do první poloviny roku 1990 tak vzniklo na celém světě téměř 1500 podnikatelských inkubátorů, takřka polovina z nich byla umístěna v USA. V třetí generaci (první polovina 90. let 20. století - současnost) jsou již podnikatelské inkubátory běžnou součástí téměř všech ekonomik světa a přináší novou proměnnou – networking². V současnosti je totiž často důvodem neúspěchu firem nejen nedostatek zdrojů, ale rovněž to, že nedochází k sdílení znalostí, na což reaguje právě networking. Dnešní inkubátory také pracují s trendy jako je například crowdsourcing³, crowdfunding⁴ nebo gamifikace⁵. Postupně vnikají nové koncepce a to virtuální, síťový nebo on-line inkubátor. V roce 2013 existovalo po celém světě téměř 9 tisíc podnikatelských inkubátorů (Ryzhonkov, 2013).

² Sdílení informací a služeb mezi jednotlivci a skupinami, které mají společný zájem.

³ Organizovaná činnost, která vede k dosažení přesně definovaných cílů, a to s využitím většího množství zainteresovaných osob z řad zákazníků nebo sympatizantů, pocházejících z cílových skupin pole působnosti.

⁴ Způsob získávání finančních prostředků pro určitý účel, projekt nebo podnikatelský záměr, a to od široké veřejnosti, tedy velkého počtu osob, zpravidla po malých částkách a v relativně krátkém časovém úseku.

⁵ Použití herních prvků, jako jsou body, výzvy nebo odměny, sestavených do systému pomocí technik herního designu, který se uplatňuje v neherním prostředí.

Obrázek 7: Vývoj počtu podnikatelských inkubátorů

Zdroj: zpracováno podle Ryzhonkov (2013)

Přesto, že existuje velký počet podnikatelských inkubátorů, ani tento nástroj regionální politiky nemá jednotné vymezení. Evropská komise (2014) definuje podnikatelský inkubátor jako organizaci, která akceleruje a systematizuje proces vytváření úspěšných podniků tím, že jim poskytne komplexní a integrovanou škálu podpor, včetně inkubačního prostoru, služeb na podporu podnikání, klastrování a navazování networkingu. Velmi podobně vymezuje inkubátor National Business Incubation Association (2016) a dodává, že hlavním cílem je vytvoření úspěšných firem, které po opuštění programu budou finančně životaschopné a budou mít schopnost uplatnit se na trhu. To následně vytváří potenciál pro tvorbu nových pracovních míst, vytváření inovací, a tedy posílení regionální i národní ekonomiky. V České republice je pojem podnikatelský inkubátor definován v operačním programu Prosperita (2010). Ten vymezuje inkubátor jako prostředí určené převážně pro začínající inovativní firmy, které využívají, za předem stanovených podmínek, zvýhodněný nájem a služby poskytované provozovatelem a které jsou schopny uplatnit svůj produkt na trhu v rozumném časovém horizontu.

Shrneme-li uvedené definice, lze konstatovat, že podnikatelský inkubátor představuje zařízení, v němž jsou umístěny začínající firmy, které potřebují získat podnikatelské zkušenosti. Předmět jejich podnikání má většinou inovativní charakter.

Inkubátor obvykle poskytuje těmto firmám poradenství v podnikatelské problematice (příprava podnikatelských plánů apod.), zabezpečuje potřebné vyškolení (legislativa, finanční a projektové řízení, školení v oblasti lidských zdrojů apod.) a kontakty na možné investory, případně poskytuje i další služby. Soustředění začínajících firem v jednom místě umožňuje zorganizovat sdílené služby (sekretářka, podatelna, pošta, fax, kopírování, telefonní ústředna apod.) za výhodné ceny, případně poskytovat zvýhodněný nájem. Výhodou sdílených prostor, laboratoří a celkového zázemí je také efektivní vzájemná spolupráce a komunikace s ostatními firmami uvnitř inkubátoru (Srdínková a Zálešák, 2015; CzechInvest, 2016).

Inkubátor může poskytovat i doplňkové speciální služby (např. vybavení speciální technikou). Důležitá je však možnost osobních kontaktů se školiteli i bezprostřední výměna zkušeností a navázání kontaktů mezi samotnými firmami působícími v inkubátoru. Doba pobytu v inkubátoru by měla být omezená, obvykle nejvýše 3 roky, které jsou pro nově vznikající firmu nejkritičtější. Následně firma odchází do vlastních prostor nebo do vědeckotechnického parku. O zařazení firmy do inkubátoru rozhodují orgány zakladatele inkubátoru (Srdínková a Zálešák, 2015; CzechInvest, 2016).

Podnikatelské inkubátory v České republice

Podnikatelské inkubátory fungují v České republice od 90. let 20. století, avšak ve větší míře se začaly objevovat po roce 2004, kdy ČR vstoupila do EU a začala tak intenzivněji čerpat prostředky ze strukturálních fondů. Inkubátory v ČR mohou být zakládány jednotlivými městy, kraji, univerzitami, neziskovými nebo zájmovými organizacemi a soukromými osobami. Velké množství různých zakladatelů je jedním z důvodů toho, že v České republice neexistuje přesná databáze existujících inkubátorů a celkový počet je tak možné pouze odhadovat. Lze se také domnívat, že některé inkubátory nesplňují podmínky obecně kladené na podnikatelské inkubátory a jsou ve skutečnosti pouze nemovitostmi určenými podnikatelům (Klímová, 2008).

Problém, se kterým se Česká republika v rámci podnikatelských inkubátorů potýká, souvisí s druhem služeb, o které firmy usídlené v inkubátorech jeví zájem. Jejich hlavní pozornost se totiž často upíná na poskytované prostory, které umožňují rychlý start firemních aktivit. A to i přesto, že české start upy nepokládají z hlediska svého rozvoje pronájem prostor za klíčový. Více by ocenily podnikatelské služby, jako je zprostředkování kontaktů s výzkumnými institucemi, poradenství v oblasti ochrany duševního vlastnictví nebo podporu transferu a technologií, které jim zatím v inkubátorech většinou chybí (Evropské investiční a strukturální fondy, 2009).

Dalším problémem je, že pokud transfer technologií probíhá, zpravidla je to mezi firmami navzájem, nikoliv mezi výzkumným pracovištěm a firmou. To je dáno skutečností, že mezi firmami existuje určitá nedůvěra vůči institucím vědy a výzkumu, zejména co se týče kvality a včasnosti požadovaných výsledků (Evropské investiční a strukturální fondy, 2009).

Jak již bylo zmíněno, neexistence oficiální databáze znemožňuje určení přesného počtu podnikatelských inkubátorů na území České republiky. Níže uvedená tabulka tak uvádí pouze přibližný výčet.

Tabulka 4: Přehled podnikatelských inkubátorů na území ČR

Název	Lokalita	Typ	Oblast působení
Chefstarter	Praha	start up inkubátor pro food start upy	gastronomie
BIC Plzeň	Plzeň	start up inkubátor	technologicky zaměřené firmy
BIC Ostrava	Ostrava	start up inkubátor	ICT, výzkum a vývoj, moderní technologie
CzechAccelerator	Praha + 13 regionálních poboček (CzechInvest)	start up akcelerator	CT, biotechnologie, nanotechnologie, zdravotnická technika, čisté technologie
ICPI – Inovační centrum a podnikatelský inkubátor	Praha	start up inkubátor	ICT, obnovitelné zdroje
InovaCentrum ČVUT – InovaJET	Praha	start up inkubátor	technologie
JIC	Brno	start up akcelerator	internetové a informační technologie
Jihočeský vědeckotechnický park	České Budějovice	start up inkubátor	software, internetové a informační technologie
Node5	Praha	start up akcelerator	ICT
Podnikatelská inkubátor Nymburk	Nymburk	start up inkubátor, coworking	technologie, mikroelektronika
Podnikatelský inkubátor Vsetín	Vsetín	start up inkubátor	technologie
Podnikatelský inkubátor VŠB-TU Ostrava	Ostrava	startup inkubátor a coworking	ITC, výrobní technologie
Point One	Praha	start up inkubátor	hardware, software, služby
StartupYard	Praha	start up akcelerator	internetové, mobilní a mediální startupy
Prague Startup Centre	Praha	start up inkubátor	ITC, IoT
STEEL-IT	Třinec	start up inkubátor	ICT
Technologické centrum Hradec Králové	Hradec Králové	start up inkubátor	M2M, IoT
Technologický park a inkubátor VYRTYCH	Březno	start up inkubátor	technologie
TechSquare	Praha	start up coworking space	propojování start upu s korporacemi

Název	Lokalita	Typ	Oblast působení
TIC Zlín	Zlín	start up inkubátor	technologie
TITC – Technology Innovation Transfer Chamber	Brno	start up inkubátor	software
Vědeckotechnický park Brno	Brno	start up inkubátor	technologie
Vědeckotechnický park Plzeň	Plzeň	start up inkubátor a coworking	technologie
Vědeckotechnický park – Univerzita Palackého v Olomouci	Olomouc	start up inkubátor a coworking	ICT, farmacie, chemie, biotechnologie, nanotechnologie
Vědecko-technologický park Ostrava	Ostrava	start up inkubátor	high-tech technologie
Vědeckotechnický park při UTB ve Zlíně	Zlín	start up inkubátor	technologie, software
xPORT VŠE	Praha	start up akcelerator	ICT, vzdělávání, gastronomie

Zdroj: zpracováno podle StartupHelp (2016)

Jak je vidět v tabulce 4, vedle podnikatelských inkubátorů existují také akcelerátory. Rozlišení mezi těmito dvěma nástroji je obtížné, neboť neexistuje jednotné vymezení podnikatelského inkubátoru, a zároveň také neexistuje obecně platná definice akceleratoru. Často tak dochází k tomu, že jsou jednotlivé pojmy ztotožňovány (Cohen, 2013). Clarysse et al. (2016) dokonce chápou akcelerator jako novou generaci inkubátorů. Podle MPO (2013) představuje akcelerator soubor poradenských služeb odborně orientovaných tak, aby bylo umožněno představení know-how podpořeného malého a středního podniku zájemcům o partnerství při spolupráci na dokončení, dalším prodeji, kapitálovém vstupu atd. Tedy už jen z této definice je patrné, že se tyto nástroje regionální politiky částečně překrývají. Mimo to akcelerátory, stejně jako podnikatelské inkubátory, pomáhají start upum v jejich začátcích, shodně nabízí komplexní a integrovanou škálu podpor a služeb, včetně inkubačního prostoru, služeb na podporu podnikání či konzultace s odborníky. V neposlední řadě mohou akcelerátory i inkubátory pomoci při navazování networkingu, který start upum může významně pomoci při dalším rozvoji. Nicméně existuje také několik rozdílů (Cohen, 2013).

Tabulka 5: Porovnání akcelérátoru a podnikatelského inkubátoru

	Akcelérátor	Podnikatelský inkubátor
Doba trvání	3 – 6 měsíců	1 – 3 roky
Podíl na vlastnictví kapitálu	Ano	Ne
Etapa podniku	Start up	Start up
Mentoring	Intenzivní	Taktický
Obchodní model	Investice, může být neziskový	Pronájem, neziskový

Zdroj: zpracováno podle Cohen (2014)

Významný rozdíl mezi akcelérátorem a podnikatelským inkubátorem představuje časový rámec. Neboli to, co firmy běžně zvládnou za jeden až tři roky v podnikatelském inkubátoru, v akcelérátoru stihnou obvykle za výrazně kratší dobu. Je to dáno tím, že na rozdíl od inkubátoru akcelérátor představuje mnohem intenzivnější spolupráci, navíc řada akcelérátorů do start upu investuje. Výměnou za to obvykle požadují šest až osm procent vlastnictví v akcelerovaného start upu, čímž se ještě více zvyšuje zájem na co nejrychlejším růstu daného start upu (Cohen, 2014; Riggins, 2016). V současné době je ve světě přes 230 akcelérátorů, kdy v České republice je možné najít čtyři akcelérátory. Do budoucna se dá předpokládat, že jejich počet bude růst (Nesta, 2014).

3 JIHMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM

Dříve než bude provedena analýza JIC jakožto vybraného nástroje regionální politiky, je nezbytné vymezit region, v rámci něhož JIC působí, tedy Jihomoravský kraj. Tento kraj se nachází na jihovýchodě České republiky, skládá se ze sedmi okresů o rozloze 7 196 km² a jde o čtvrtý největší kraj v zemi. Počtem obyvatel, více než 1 151 tisíc, se Jihomoravský kraj řadí na čtvrté místo v České republice a podíl nezaměstnaných osob dosáhl 6,11 % v roce 2016 (ČSU, 2016).

Jihomoravský kraj se patří mezi kraje s výrazným ekonomickým potenciálem s hrubým domácím produktem představujícím jednu desetinu celostátního HDP. To je dáno i tím, že hned po Praze disponuje JMK nejvhodnějšími podmínkami pro rozvoj znalostní ekonomiky. Důvodem je zejména koncentrace jak veřejných, tak soukromých vysokých škol v městě Brně, na kterých studuje přes 90 tisíc prezenčních studentů. Potenciál inovační infrastruktury Jihomoravského kraje se navíc může opřít o řadu vývojových center (RIS, 2014).

Na inovační potenciál JMK má také značný vliv politika hospodářské konkurenceschopnosti, která je dlouhodobě realizována zejména prostřednictvím Regionální inovační strategie JMK (2014). Tato strategie byla poprvé schválena v roce 2002, v roce 2005 se realizovala generace druhá a v roce 2009 byla projednána třetí generace RIS, která měla platnost do roku 2013. V současné době je v rámci RIS JMK definována pro období 2014-2020 tato mise: Zvýšením mezinárodní konkurenceschopnosti zajistit dlouhodobý rozvoj a prosperitu Jihomoravského kraje. Indikátory naplnění pak představuje míra zaměstnanosti a výše mezd.

Vzhledem k této relativní dlouhodobosti a kontinuální politické podpoře výzkumné a inovační politiky existuje v Jihomoravském kraji poměrně rozvinutá veřejnoprávní podpůrná infrastruktura. Tato podpora je realizována těmito veřejnoprávními institucemi – regionální kancelář CzechInvestu, Hvězdárna Brno, Intemac Solutions, Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu, Moravian Science Centre Brno, Regionální rozvojová agentura jižní Moravy a JIC, které bude dále představeno a analyzováno (RIS, 2014).

Jihomoravské inovační centrum (2017), zájmové sdružení právnických osob, sídlí v Brně a podporuje inovační podnikání, konkurenceschopnost jihomoravských firem a vznik kvalifikovaných pracovních míst v regionu. Zřizovateli jsou Jihomoravský kraj, Statutární město Brno, Masarykova univerzita, Vysoké učení technické v Brně, Mendelova univerzita v Brně a Veterinární a farmaceutická univerzita Brno.

Cílem je podpora podnikání ve všech fázích. Začínající firmy JIC (2017) podporuje při startu i v rozvoji, s rozvinutými společnostmi pak spolupracuje na identifikaci a využití růstových příležitostí. Záměrem je napomáhat všem firmám ve vytváření inovativních procesů, usnadňovat navazování spolupráce s výzkumnými týmy a také přispívat k jejich uplatněním na globálních trzích.

JIC (2017) bylo založeno 17. července 2003 v rámci Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje a od té doby se neustále vyvíjí. V roce 2008 se stal součástí JIC první biotechnologický inkubátor v Česku, tedy první specializovaný prostor pro biotechnologické firmy a start upy v regionu. V roce 2009 na základě inspirace Holandskem přineslo vedení JIC do ČR také jako první myšlenku inovačních voucherů. Tato podpora se v praxi velmi ujala a dnes ji využívá i dalších 11 krajů v ČR. V roce 2010 byl pod záštitou JIC představen první start up akcelerátor v ČR, který od svého založení podpořil 62 start upu, které získaly investice za více než 122 milionů korun. V roce 2011 získalo JIC třetí místo v mezinárodní soutěži The Best Incubator Award. V roce 2013 založilo JIC v Kuřimi první dceřinou společnost INTEMAC. Toto výzkumné centrum slouží strojírenským firmám, výzkumníkům a studentům, kteří vyvíjí nové technologie spojené s obráběcími stroji. Druhá dceřiná společnost VENTURES vznikla v roce 2015 a jejím cílem je pomoc nadějným firmám v rychlejším růstu díky poskytovaným investicím za podíl ve společnosti. V současnosti si JIC klade za cíl dovést do roku 2020 100 nových firem do fáze prvního platícího zákazníka. Dalším 300 zavedeným firmám pak chce pomáhat v růstu. Plánem JIC je tedy i nadále: propojovat, inovovat, podporovat a budovat.

JIC je také členem dvou mezinárodních sítí, a to Enterprise Europe Network a The European Business and Innovation Centre Network. Enterprise Europe Network představuje síť organizací, které podporují podnikatele při vstupu na zahraniční trhy a dále napomáhá rozvoji inovací a zvyšování konkurenceschopnosti. Členem této organizace je JIC od roku 2008 a hledá v ní možnosti pro jihomoravské firmy a výzkumné organizace, zároveň vkládá do databáze jejich nabídky. Druhou zmíněnou organizací je The European Business and Innovation Centre Network, která představuje mezinárodní evropskou síť sdružující více než 200 podnikatelských a inovačních center a dalších organizací, jako jsou inkubátory nebo inovační a podnikatelská centra po celé Evropě. JIC od roku 2011 zastupuje česká podnikatelská a inovační centra v jejím představenstvu (Výroční zpráva JIC, 2016).

JIC ve své Výroční zprávě (2016) uvádí, že je také součástí projektu INKA. Tento projekt vznikl z potřeby podrobně poznat inovační kapacitu ekonomiky, což je předpokladem k nastavení a účinnému řízení inovační politiky ČR. Zadavatelem byla Technologická agentura ČR. Mezinárodní panel expertů v soutěži vybral konsorcium Berman Group, Technopolis a JIC. JIC bylo tedy v uplynulých dvou letech jedním z hlavních řešitelů projektu. Cílem bylo vytvořit metodiku, která umožňuje zajistit relevantní data a strategické informace, a v pravidelných intervalech analyzovat inovační kapacitu ČR. Vzniklý koncept přináší informačně bohaté výsledky i ve srovnání s Evropou a zájem o něj projevil i organizace OECD.

3.1 Činnost JIC

Podle stanov JIC (2015) je účelem správa podnikatelských inkubátorů a poskytování služeb pro začínající podnikatele ve spolupráci se specializovanými právníckými či fyzickými osobami, správa vědeckotechnických parků a center transferu technologií, jako podpory zvýšení intenzity, kvality a rychlosti šíření inovací a transferu technologií do hospodářské praxe, které jsou ve vlastnictví členů sdružení, nebo jejichž jsou členové sdružení zakladateli. Dále se zaměřuje na poradenství při získávání grantů a dotací, zejména pro začínající podnikatelské subjekty, v oblasti podpory inovací a projektů výzkumu a vývoje. JIC se také zabývá navazováním kontaktů s investory a účastní se správy fondu pro začínající podnikatelské subjekty. Podpora a vyhledávání podnikatelských inovačních aktivit v regionu, soustředování ekonomického a koordinace inovačního potenciálu, expertní poradenské činnosti na finanční a marketingové, správní a technické záležitosti podnikání, zřizování navazujících služeb, zpracování a vyhodnocování podnikatelských projektů a obchodních plánů pro zakládání malých a středních firem je též součástí činností JIC.

Předmětem činnosti sdružení je: (Stanovy JIC, 2015).

- činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců,
- zprostředkování služeb,
- pořádání odborných kurzů, školení a jiných vzdělávacích akcí včetně lektorské činnosti,
- reklamní činnost a marketing,
- činnost informačních a zpravodajských kanceláří,
- činnost účetních poradců, vedení účetnictví,
- zpracování dat, služby databank, správa sítí,
- překladatelská a tlumočnická činnost,
- reklamní činnost.

Činnosti JIC musí být v souladu s etickým kodexem (2015). Tento kodex se skládá z preambule a šesti pravidel, které jsou rozpracovány do několika podbodů. V preambuli jsou vydefinovány hlavní priority a směřování JIC. Jako základní hodnoty definuje JIC tyto čtyři teze: Jsme průkopníky na poli inovací v ČR; Naším zákazníkům jsme spolehlivými partnery; Vytváříme prostředí vzájemné důvěry; Naše činnost je transparentní. Na tyto základní hodnoty pak navazují pravidla, které je více konkretizují. První pravidlo je věnováno základním principům činnosti JIC. JIC se zavazuje k tomu, že při svých aktivitách bude dodržovat platné právní předpisy a zásady poctivého a čestného jednání. Následně se v této části pojednává o zaměstnancích, kdy JIC garantuje jejich vysokou úroveň profesionality, zároveň však etický kodex hovoří i o zákazu prosazování soukromých zájmů. Druhé pravidlo kodexu je věnováno vztahům s obchodními partnery. Součástí této pasáže je to, že zaměstnanci JIC mohou od obchodních partnerů a klientů JIC přijímat nebo jim poskytovat pouze takové drobné pozornosti, pokud jsou v malé hodnotě, nemají vliv na bezúhonnost nebo dobrou pověst kohokoli zúčastněného, a nemohou být vykládány jako záměr získat nebo poskytnout neoprávněnou výhodu. Vazby mezi zaměstnanci a obchodními partnery jsou též zahrnuty do této části, kdy etický kodex uvádí, že zaměstnanec JIC je v případě zjištění rodinných či jiných blízkých osobních vztahů s osobou jednajícím za obchodního partnera nebo klienta JIC povinen oznámit tuto skutečnost svému nadřízenému. Třetí pravidlo kodexu je věnováno transparentnosti, což přímo navazuje na výše zmíněné základní hodnoty.

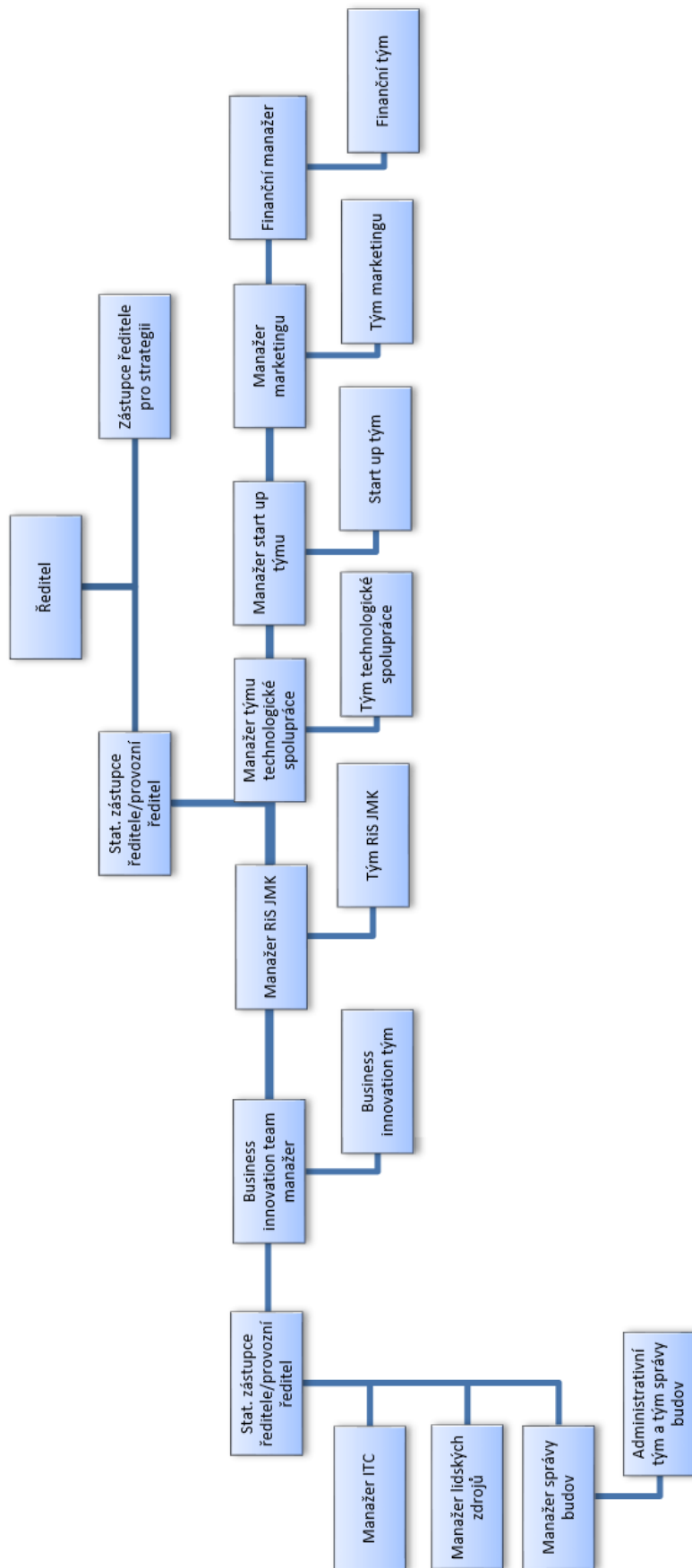
JIC se mimo jiné zavazuje k tomu, že bude podporovat cíle etického kodexu sdílením svých zkušeností, poznatků a dobré praxe a poskytováním informací o své činnosti na základě žádostí i nad rámec svých zákonných povinností. Čtvrté pravidlo kodexu se zabývá financováním. Zde se například konstatuje, že JIC ani jeho zaměstnanci nesmí přijímat finanční ani věcné dary nejen od obchodních partnerů, ale ani od politických stran a hnutí. Vztahům se zaměstnanci je věnována pátá část. Kodex uvádí, že základním principem vztahů v JIC je vzájemná úcta a respekt. V této části se hovoří o i tom, že zaměstnanci JIC jsou povinni vyvarovat se podnikání, pracovněprávních vztahů či jiných forem výdělečné činnosti, které by se mohly dostat do rozporu se zájmy JIC. Zaměstnanci JIC nesmí jako soukromé osoby investovat do obchodních společností ani jiných subjektů, které jsou klienty JIC. Poslední pravidlo je věnováno dodržování etického kodexu. Z této pasáže vyplývá, že všichni zaměstnanci JIC jsou povinni dodržovat zásady a pravidla stanovená v etickém kodexu a jejich porušení může vést k disciplinárním krokům v souladu s pracovně právními a dalšími obecně závaznými předpisy (Etický kodex JIC, 2015).

3.2 Organizační struktura JIC

Statutárním orgánem JIC je dle stanov (2015) ředitel, jenž řídí činnost sdružení a jedná jeho jménem. Ředitel je za výkon své funkce odpovědný Valné hromadě, která ho zároveň jmenuje a odvolává. Současně se také ředitel při své činnosti řídí pokyny schválenými Valnou hromadou, pokud jsou v souladu s právními předpisy a stanovami.

Ředitel rozhoduje o všech záležitostech JIC, pokud nejsou stanovami sdružení (2015) vyhrazeny do působnosti Valné hromady nebo Dozorčí rady, nebo pokud si je Valná hromada do své působnosti nevyhradí svým rozhodnutím. Do působnosti ředitele patří zejména obchodní řízení, zajištění řádného vedení účetnictví, informování Valné hromady o záležitostech sdružení nebo zpracování a předkládání zprávy o činnosti sdružení Valné hromadě. Další práva a povinnosti ředitele jsou uvedeny ve stanovách JIC. V současné době je ředitelem Ing. Jiří Hudeček.

Stanovy (2015) řeší také situaci nepřítomnosti ředitele, a to prostřednictvím funkce zástupce ředitele. Zástupce tedy zastupuje ředitele v případě jeho nepřítomnosti, dále také může zastupovat ředitele na základě jeho písemného pověření, které vydá. Toto pověření stanoví účel, rozsah a případně dobu zastoupení. Pokud zanikl výkon funkce ředitele a tato funkce není obsazena, vykonává zástupce jeho roli, a to do té doby, dokud není jmenován nový ředitel. Zástupce ředitele jmenuje a odvolává, stejně jako samotného ředitele, Valná hromada. Nyní funkci zástupce ředitele vykonává Mgr. Michaela Šuleřová.

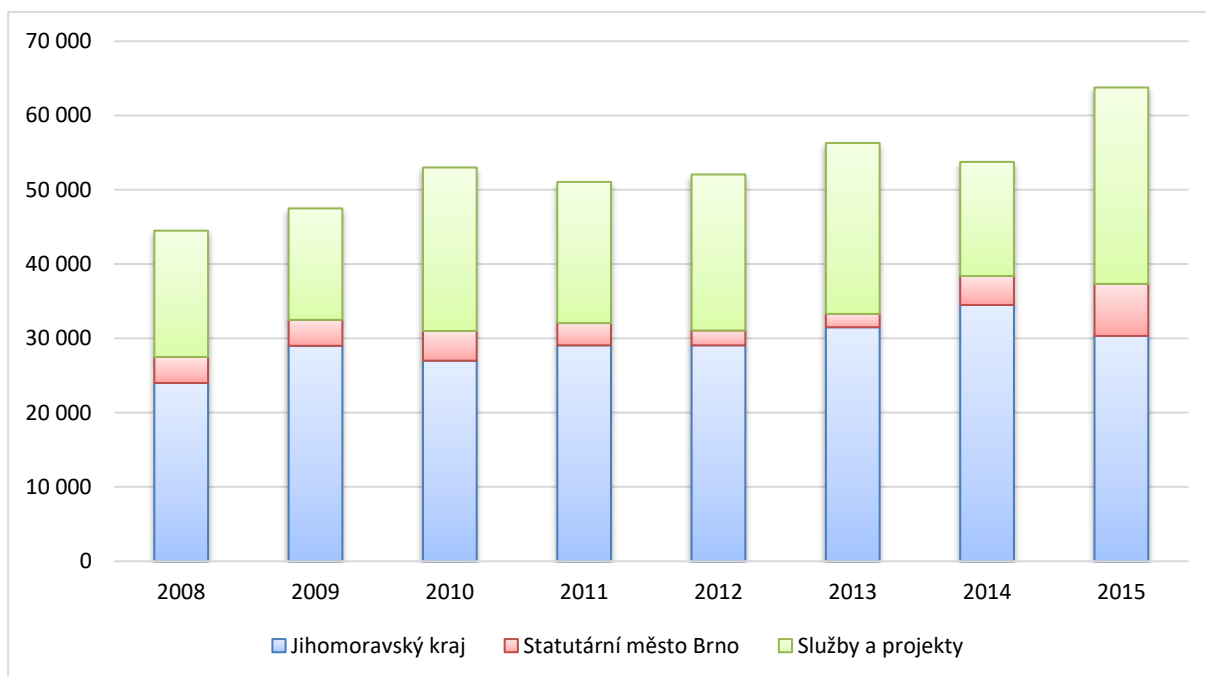
Obrázek 8: Organizační struktura JIC

Zdroj: zpracováno podle Účetní závěrka JIC (2016)

Vnitřní organizační struktura je definována organizačním řádem JIC ze dne 15. listopadu 2006, aktualizována ke dni 29. 12. 2007. Organizační řád definuje jednotlivé organizační složky JIC, oblasti jejich působnosti a jednotlivé řídicí pozice, jejich obsahové náplně z pohledu řízení, oblasti kompetencí a odpovědnosti pracovníků zastávající tyto pozice. Celkový počet zaměstnanců JIC je 43, dle poslední výroční zprávy (2016).

3.3 Financování JIC

Účetním obdobím JIC je dle účetní závěrky (2016) od roku 2009 hospodářský rok, kdy došlo ke změně z finančního roku. Hlavním důvodem změny účetního období bylo dosažení souladu mezi účetní závěrkou JIC a vyúčtováním ztráty z činnosti realizovaných v obecném hospodářském zájmu na základě Smlouvy o závazku veřejné služby uzavřené mezi JIC a Jihomoravským krajem. Tato smlouva je uzavírána vždy na období od 1.3. do 28.2. následujícího roku. Na základě smlouvy je JIC povinno předložit Jihomoravskému kraji vyúčtování ztráty z činností realizovaných v obecném hospodářském zájmu. Ztráta je vyčíslena jako rozdíl mezi uznatelnými výnosy a náklady. Na vyčíslenou ztrátu poskytne Jihomoravský kraj JIC vyrovnávací platbu za závazek veřejné služby ve formě dotace. Tato dotace je nejvýznamnější zdroj financování JIC, jak lze vidět na obrázku 9.

Obrázek 9: Struktura rozpočtu JIC v celých tis. Kč

Zdroj: zpracováno podle Výroční zpráva JIC (2016)

Druhým největším příjmem JIC, který získává na významu, jsou dle účetní uzávěrky (2016) zdroje z poskytovaných služeb a vlastních projektů. V tomto zdroji jsou zahrnuty tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb v rámci kterého jsou evidovány příjmy pro podporované firmy – podnájemné, služby spojené s nájmem, konzultace atd. V účetní období 2014/2015 byla tržba z těchto služeb ve výši 15 354 tis. Kč, kdy v následujícím roce došlo ke zvýšení na 28 432 tis. Kč, což je možné vysvětlit tím, že služby nabízené JIC využilo více firem. Z výše uvedeného obrázku také vyplývá, že nejmenší částkou do rozpočtu přispívá Statutární město Brno, jehož dotace byly použity například na nákup dlouhodobého majetku.

3.4 Nabídka služeb JIC

JIC podporuje inovační podnikání, konkurenceschopnost jihomoravských firem a vytváření kvalifikovaných míst v regionu. To je možné i díky komplexnímu balíku služeb v rámci jednotlivých programů, které JIC nabízí. Jejich srovnání lze vidět v tabulce 6 (Výroční zpráva JIC, 2016).

Tabulka 6: Charakteristika programů nabízených JIC

	JIC ENTER	JIC STARCUBE	JIC MASTER	JIC PLATINN
Stručný popis	Individuální program pro začínající podnikatele s inovativními nápady	Mezinárodní akcelerační program pro inovativní technologické startupy	Individuální program pro začínající firmy a startupy s globálním potenciálem	Koučovací program pro majitele zavedených technologických firem
Kapacita	Max. 15 projektů	Maxi. 10 týmů	Max. 3 týmy každé 3 měsíce	Bez omezení
Přihlášení	Kdykoliv během roku	Registrace začíná v červnu, samotný program v září	4x ročně	Kdykoliv během roku
Komu je program určen	Začínající firmy s technologickými a inovativními nápady	Startupy s inovativním technologickým nápadem	Firmy s inovativním technologickým produktem či službou	Technologické firmy s historií a ideálně vyvíjející vlastní produkt
Specifické podmínky pro zařazení do programu	Bez platících zákazníků	Minimálně 2 členové, angličtina	Účast na trhu kratší než 3 roky, platící zákazníci, obrát do 10 milionů Kč	Účast na trhu delší než 3 roky, více než 10 zaměstnanců
Působíště firem	ČR	Celý svět	ČR	Jihomoravský kraj
Délka trvání	Až 6 měsíců	3 měsíce	Až 6 měsíců s možností navazujících konzultací	Individuální doba trvání
Vybrané podrobnosti o programu	Pravidelné konzultace	Místo v coworkingu až pro 3 lidi	Pravidelné konzultace	Volba mezi službami Byznys a Partnering
	Zázemí a podpora při rozjezdu podnikání	Důraz na vývoj produktu, rychlý rozjezd firmy a škálování	Zvýhodněné služby inhouse odborníků na právo, marketing atd.	Až 80 hodin individuálních konzultací
	Průběžné měsíční hodnocení	Semináře, workshopy a networkingové akce	Podpora při financování	Semináře, workshopy a networkingové akce
Cena	1 500 Kč/měsíc	2 % z podílu firmy	3 000 Kč/měsíc	50 % spoluúčast v 2. fázi ⁶

Zdroj: zpracováno podle JIC (2017)

Kromě výše uvedených programů nabízí JIC (2016) také celou řadu individuálních služeb. Mezi poskytované služby patří podpora ve všech fázích podnikání, propojování byznysu s výzkumem, grantové poradenství, přístup k moderním technologiím a pořádání akcí s významnou networkingovou hodnotou. V rámci grantového poradenství pomáhají specialisté JIC start upům a technologickým firmám s vytipováním vhodného mezinárodního dotačního programu a zároveň poskytují poradenství projektových žádostí. V roce 2015 této možnosti využilo celkem 39 společností. Součástí služeb JIC je také pořádání různých akcí, které slouží primárně klientům JIC, ale v mnoha případech jsou také otevřené veřejnosti. V roce 2015 proběhlo celkem 147 akcí a zúčastnilo se jich téměř 2500 návštěvníků.

⁶ U služby Partnership zdarma.

V rámci pořádání akcí nabízí JIC (2016) také možnost konzultací. Například v rámci akce JIC Grill si mohou začínající firmy před čtveřicí odborníků ověřit, zda má jejich nápad potenciál, následně pak mohou experti vhodným adeptům nabídnout vstup do programu JIC ENTER. V roce 2015 se během tří akcí představilo celkem 16 projektů.

Další aktivitou, kterou se JIC zabývá, je vzdělávání, a to hned v rámci několika koncepcí. Ve Výroční zprávě zmiňuje JIC (2016) například přednášky StartupClubu, které probíhají dvakrát měsíčně a týkají se podnikání či marketingu. Během těchto přednášek zkušení businessmanažeri a odborníci předávají zájemcům své znalosti, zároveň je vedlejším efektem budování start upové komunity v regionu. V roce 2015 proběhlo 15 setkání, kterých se zúčastnilo celkem 939 zájemců o podnikání. Další činností v oblasti vzdělávání je pořádání tematických setkání zástupců firem, kteří mají přesně 120 vteřin na představení svého podnikání. Díky tomu se jednotlivé firmy mohou seznámit s nejnovějšími trendy, získat kontakty na specialisty a během neformálního networkingu se mohou snadno domluvit na spolupráci. V tomto období JIC pořádalo 4 akce a jejich tématem byla digitalizace, automatizace a 3D tisk v éře průmyslu 4.0, medicínské technologie, továrny budoucnosti a inovace v automotive. Jelikož JIC považuje networking za důležitý pro tvorbu inovací, pořádá také neformální networkingové akce s bohatým programem, kde se návštěvníci seznámí s JIC, jeho službami a zajímavými lidmi z prostředí byznysu a inovací. Na jaře 2015 proběhl druhý JIC Open Day a zúčastnilo se ho téměř 200 lidí z řad partnerů, klientů i veřejnosti.

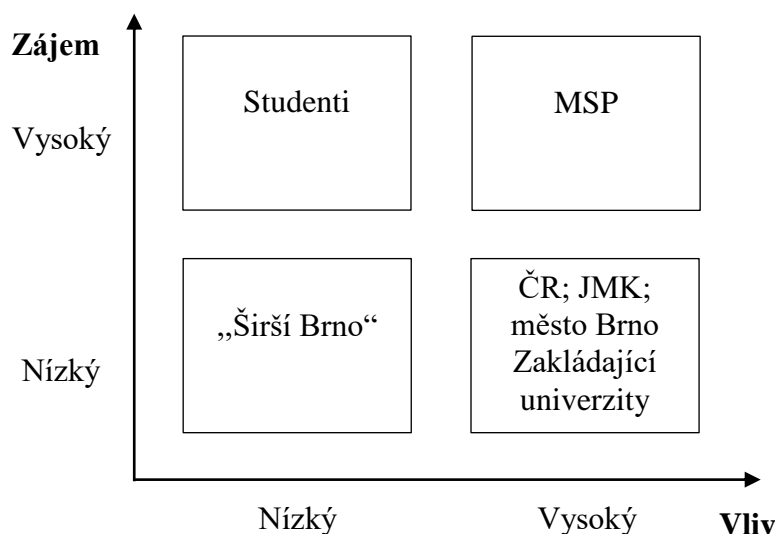
V roce 2009 přineslo JIC do ČR myšlenku inovačních voucherů. Tyto vouchery propojují firmy s vědecko-výzkumnými organizacemi a zaznamenaly v praxi úspěch. JIC tak s nimi pracuje dodnes a je možné získat až 100 000 Kč na společný projekt. Novinkou v ČR, kterou chce JIC (2017) nyní zavést, je tzv. kreativní voucher. Kreativní voucher představuje jednorázovou dotaci poskytnutou firmám na využití služeb subjektů působících v kulturních a kreativních odvětvích. Záměrem je pomoci firmám v prioritních odvětvích Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje v procesu tvorby inovací a růstu konkurenční výhody. Stejně jako u inovačních voucherů, i zde je možné získat až 100 000 Kč.

Klienti JIC mají také k dispozici kompletní zázemí včetně prostor pro setkávání, bádání a podnikání, jak uvádí Výroční zpráva (2016). Ve třech objektech JIC pronajímá kanceláře a laboratoře start upum i zkušeným firmám. Prvním objektem je Technologický inkubátor VUT a II, který může obývat až 17 technologických firem a ve kterém je jim poskytováno zázemí pro vývoj jejich technologií.

Druhou budovu představuje Biotechnologický inkubátor v kampusu Masarykovy univerzity, který nabízí možnost spolupráce se špičkovými laboratořemi i Fakultní nemocnicí Brno a může v něm sídlit taktéž až 17 firem. Poslední budovou je základna JIC, která nabízí laboratoře a coworkingové prostory, které má možnost využít 27 firem (Výroční zpráva JIC, 2016).

4 ANALÝZA VLIVU JIC NA REGION

Realizace veřejných projektů ve většině případů způsobuje vznik externalit. Ekonomická analýza se tak nemůže vztahovat pouze na nositele projektu, ale na všechny subjekty, jenž veřejný projekt svými výsledky pozitivně či negativně ovlivňuje (Haláček, 2005). Pro potřeby analýzy je tedy nejprve nutné vymezit dotčené subjekty. K tomu lze využít matici vlivu zainteresovaných stran, kde jsou jednotlivým kvadrantům matice přiřazeny míry zájmu a vlivu. Na základě toho jsou pak jednotlivé zainteresované strany zařazeny (Šedá, 2013).

Obrázek 10: Matice zainteresovaných subjektů JIC

Zdroj: vlastní zpracování podle Šedá (2013)

Jak lze vidět na obrázku 10, do kvadrantu, který je charakterizován nejmenším zájem a vlivem, je zařazena veřejnost. To je dáno tím, že obyvatele Jihomoravského kraje zpravidla zajímá až konečný výsledek (produkt nebo služba), který budou moci využívat nebo který jim přinese druhotné efekty z vytvoření. Česká republika, zakládající subjekty neboli Jihomoravský kraj, Statutární město Brno, Masarykova univerzita, Vysoké učení technické v Brně, Mendelova univerzita v Brně a Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, a samotné JIC se řadí do kvadrantu, která má velký vliv a nízký zájem. Tato skupina zejména těží z daňových odvodů, nově vzniklých firem, zajímá se o zlepšení hospodářské aktivity, zvýšení míry zaměstnanosti a dlouhodobý regionální růst. V neposlední řadě je tu také kvadrant, který je definován vysokým zájmem, avšak nízkým vlivem. Jsou zde zařazeni zejména studenti zmíněných vysokých škol, kteří mohou využívat individuální služby nabízené JIC, získávat znalosti, zkušenosti či navazovat spolupráci a díky tomu výrazně snadněji zahájit podnikání. Tuto skupinu je, z hlediska fungování JIC, důležité informovat o nabízených aktivitách a probíhajících akcích.

V prvním kvadrantu jsou pak řazeny MSP. V podmínkách JIC si lze pod tímto pojmem představit zejména start upy, ale vzhledem k nabízeným programům nelze opomenout ani firmy již etablované na trhu. Tato skupina představuje klíčové stakeholdery a JIC by jim měla věnovat největší pozornost.

Veřejné projekty přináší často externality a tak vznikají dodatečné společenské náklady a benefity, které jsou mnohdy těžko měřitelné. Je to dáno tím, že pro zohlednění všech nákladů a přínosů neexistuje přesné tržní ocenění nebo je jejich kalkulace velmi problematická (Maibach, 2008). Nicméně obecně platí, že pro zajištění efektivity, musí být benefity vyšší než náklady (Kocmanová, 2013). Při výpočtu efektivity je také nezbytné zvolit období, pro které bude zjišťována. Vzhledem k informacím, které JIC poskytuje, bylo zvoleno rozmezí shodné s účetním obdobím 2015/2016.

4.1 Nově vytvořená pracovní místa

Mezi velmi často uváděný a hodnocený dopad nástroje regionální politiky patří počet nově vytvořených pracovních míst (Dabrowska, 2016). Zároveň se také jedná o indikátor, který sleduje RIS JMK při naplňování své mise.

Vznik nových pracovních míst přináší řadu benefitů, kdy jedním z nich je odvod na daních z příjmů fyzických osob z vyplacených mezd. Sazba daně z příjmu fyzických osob činí v České republice 15 % ze superhrubé mzdy. Superhrubá mzda se vypočítá jako hrubá mzda plus povinné pojistné placené zaměstnavatelem. Zjednodušeně lze superhrubou mzdu získat vynásobením hrubé mzdy koeficientem 1,34. Výpočet ročního benefitu je následující:

Hrubá mzda * koeficient * sazba daně * 12 měsíců

Průměrná hrubá mzda v Jihomoravském kraji v období 2015/2016 činila dle ČSU (2016) 26 015 Kč a JIC podpořilo v období 2015/2016 vznik přibližně 567 nových pracovních míst. Zároveň pro výpočet benefitu je nutné ještě odečíst slevu na poplatníka, která činí 24 840 Kč ročně. Po započtení všech údajů lze tedy dopočítat, že státní benefit na dani z příjmu fyzických osob za období 2015/2016 činil zaokrouhleně 21 535 000 Kč.

Vznik nových pracovních míst je také spojen s odvody na zdravotní a sociální pojištění. Benefit plynoucí z odvodů na zdravotní pojištění se vypočítá následujícím způsobem:

Hrubá mzda * sazba zdravotního pojištění * 12 měsíců

Souhrnná sazba zdravotního pojištění je stanovena na 13,5 %, kdy jednu třetinu, tedy 4,5 %, hradí zaměstnanec a zbývající dvě třetiny hradí zaměstnavatel ze svých prostředků.

Po vynásobení počtem nově vzniklých pracovních míst byla vyčíslen roční užitek přibližně ve výši 23 623 000 Kč. Druhým odvodem jsou příspěvky na sociální pojištění, které lze vypočítat za pomoci vzorce:

Hrubá mzda * sazba sociálního pojištění * 12 měsíců

Stejně jako u zdravotního pojištění se u sazby sociálního pojištění rozlišuje mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. U zaměstnanců je sazba stanovena na 6,5 % a zaměstnavatel k tomu odvádí ještě 25 % z hrubé mzdy za každého zaměstnance. Po vynásobení počtem nově vzniklých pracovních míst byl roční benefit vyčíslen na 55 126 000 Kč.

Dalším benefitem, který je nutné brát v potaz, jsou úspory v rámci politiky zaměstnanosti. Lze rozlišit užitky plynoucí jak z pasivní, tak aktivní politiky zaměstnanosti. Stát díky nově vzniklým pracovním místům ušetřil v rámci pasivní politiky zaměstnanosti na sociálních dávkách a podporách v nezaměstnanosti, které nemusely být vyplaceny. Pro jejich vyčíslení se vycházelo z výše uvedené průměrné hrubé mzdy, která musela být nejprve převedena na čistou mzdu a následně snížena na 45 %. Poté ještě dle pravidel podpůrní doby muselo dojít ke snížení v prvních dvou měsících na 65 % a v následujících dvou měsících na 50 %. Následně se tyto částky vynásobily počtem nově vzniklých pracovních míst. Stát tak po vyčíslení ušetřil za pasivní politiku zaměstnanosti v období 2015/2016 přibližně 35 211 000 Kč. Pro výpočet úspor plynoucích z aktivní politiky zaměstnanosti je třeba zohlednit náklady na rekvalifikaci. Pro výpočet bylo odhadnuto, že by se rekvalifikačních kurzů, v případě nevytvoření nových pracovních míst, muselo zúčastnit 50 % osob. Výše podpory při rekvalifikaci činí 60 % průměrného měsíčního čistého výdělku a kurzy trvají v průměru 3 měsíce (MPSV, 2016 a EduCity, 2017). Po vynásobení počtem nově vzniklých pracovních míst byla zjištěna úspora v přibližné výši 11 660 000 Kč. Zároveň v rámci této položky ušetří stát za nezaplacené rekvalifikační kurzy, jejichž cena se v průměru pohybuje kolem 10 000 Kč (EduCity, 2017). Celkem tedy státní úspora v rámci aktivní politiky nezaměstnanosti činila přibližně 14 495 000 Kč.

Po vyčíslení přínosů lze provést analýzu efektivnosti, a to dvěma způsoby - odečtením nákladů od benefitu nebo vydělením benefitů a nákladů. Náklady, které nesla veřejná správa, tj. JMK a Statutární město Brno, a které lze vyčíst z obrázku 9, činily téměř 38 milionů Kč. Benefity plynoucí ze vzniku nových pracovních míst byly vypočítány výše. Pro větší přehlednost je vše uvedeno v tabulce 7.

Tabulka 7: Porovnání nákladů a benefitů vzniklých v důsledku nových pracovních míst

Náklady	
Věřejné prostředky	38 000 000 Kč
Benefity	
DPFO	21 535 000 Kč
Zdravotní pojištění	23 623 000 Kč
Sociální pojištění	55 126 000 Kč
Pasivní politika zaměstnanosti	35 211 000 Kč
Aktivní politika zaměstnanosti	14 495 000 Kč
Efektivnost	
Benefity - náklady	111 990 000 Kč
Benefity / náklady	3,95

Zdroj: vlastní zpracování

Jak lze vidět v tabulce, podpora tvorby nových pracovních míst přinesla značné benefity a zajistila tak efektivnost vynaložených veřejných prostředků v období 2015/2016. Po odečtení nákladů od užitků totiž přesáhl rozdíl nulu, což je hraniční ukazatel pro efektivnost, téměř o 112 milionů. Zároveň také při poměru benefitu a nákladů byla překročena hraniční hodnota efektivnosti jedna, a to téměř třikrát.

Další přínos vzniku nových pracovních míst lze spatřovat také v makroekonomické rovině. Pro zjednodušení lze předpokládat, že získanou mzdu, po zaplacení všech povinných odvodů, vynaloží občané pouze na spotřebu a úspory. Výpočet je následující:

Počet nově vytvořených pracovních míst * průměrná čistá mzda * 12 měsíců

Po vynásobení činil benefit veřejnosti přibližně na 155 471 000 Kč, pro zpřesnění výpočtu je ale ještě nutné odečíst nevyplacené podpory v nezaměstnanosti ve výši 35 211 000 Kč. Konečný přínos tedy činil 120 260 000 Kč. V důsledku nedostatku dat byl mezní sklon ke spotřebě odhadnut ve výši 0,65. To znamená že v období 2015/2016 pracovník na nově vzniklém pracovním místě z každé koruny své mzdy utratil 65 haléřů a 35 haléřů uspořil. Na základě toho lze vypočítat, že spotřeba v ekonomice vzrostla přibližně o 78 169 000 Kč a úspory se zvýšily o 42 091 000 Kč.

To samo o sobě vytváří v ekonomice další multiplikační efekty. Jedním z nich je například multiplikační efekt důchodu. Průměrná hodnota multiplikátoru důchodu je v ČR vyčíslena na 0,3039 (Raabová, 2010). Po vynásobení tohoto koeficientu již vyčísleným benefitem v podobě průměrné čisté mzdy lze zjistit, že výše multiplikačního důchodového efektu za období 2015/2016 činila zaokrouhleně 36 547 000 Kč. Jinými slovy, výše mezd pracovníků na nových pracovních místech ovlivnila pozitivně změny důchodu v ekonomice Jihomoravského kraje ve výši 36 547 000 Kč.

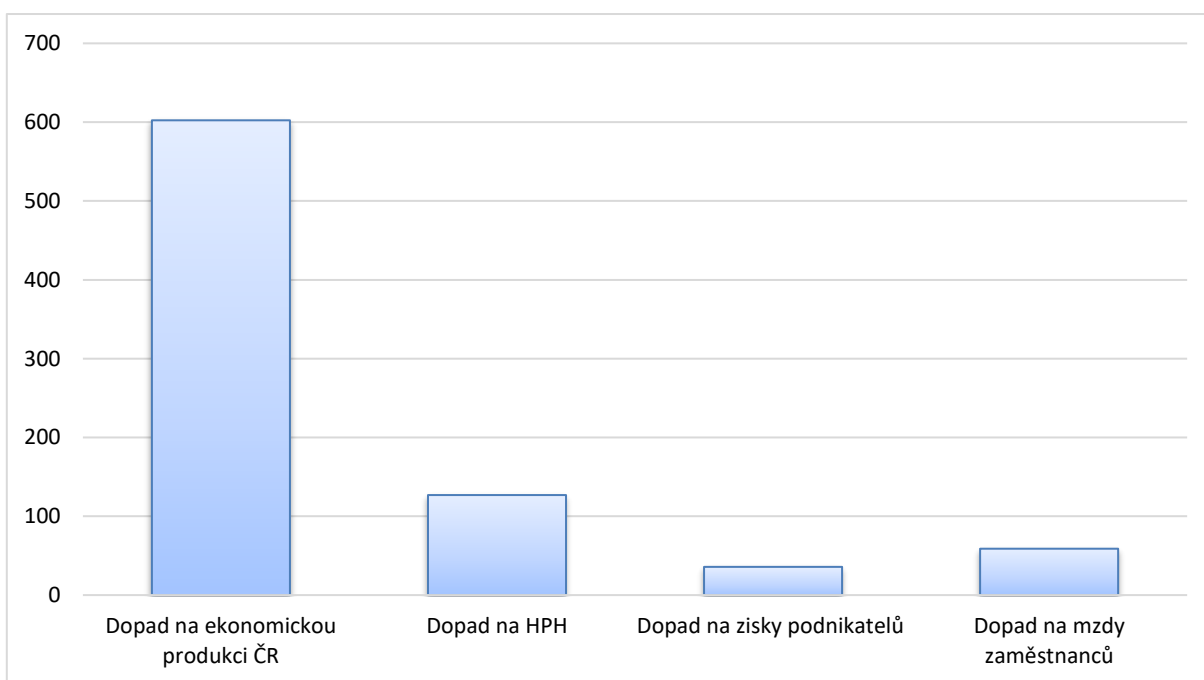
Z hlediska dlouhodobé efektivnosti a posílení konkurenceschopnosti je však důležité, aby vytvořená pracovní místa byla s vysokou přidanou hodnotou. Jelikož JIC daty o zaměření nově vzniklých pracovních míst nedisponuje, není možné provést analýzu. Nicméně vzhledem k zaměření JIC a podmínkám, které musí firmy využívající služeb JIC splňovat, lze předpokládat, že se jedná o vysoce kvalifikovaná pracovní místa, která mohou v budoucnu pomoci ve vytváření inovací a v důsledku toho podpořit růst konkurenceschopnosti Jihomoravského kraje.

4.2 Analýza hospodárnosti služeb

JIC kromě svých programů nabízí také řadu individuálních služeb. Mezi jinými pořádá také různé akce, např. vzdělávací nebo networkingové, kterých se v loňském roce zúčastnilo celkem 3 639 osob. I tyto služby přináší vedle znalostního přínosu pro samotné účastníky také řadu efektů, které se projeví v ekonomice. Tyto multiplikační efekty je možné vyčísřit za pomoci software na Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, který je certifikovaný Ministerstvem kultury ČR. Tento software slouží pro výpočet ekonomických dopadů a je založen na meziodvětvové (input-output) analýze a oficiálních statistikách Českého statistického úřadu, kdy software zjednodušeně disponuje nástroji pro kvantifikaci vzájemných vazeb mezi subjekty (odvětvími či sektory) v ekonomice.

Pro výpočet ve zmíněném software bylo nutné rozlišit skupiny návštěvníků a určit jejich náklady na dopravu na zmíněné akce. Jelikož JIC je situováno v Brně, lze předpokládat, že 50 % účastníků pocházelo přímo z města Brna. U této skupiny návštěvníků je možné dopravu rozlišit na cestování veřejnou hromadnou dopravou a vlastním autem, kdy opět bylo počínáno s rovnoměrným rozdělením. Cena jízdného veřejnou dopravou po městě Brně stojí 25 Kč na 60 minut. Celkové náklady na dopravu na pořádanou akci JIC a z ní činily tedy 50 Kč. V případě dopravy vlastním automobilem je nutné uvažovat tyto průměrné hodnoty. Rychlost jízdy ve městě byla 50 km/h a dojezdovou vzdálenost na akci lze odhadnout vzhledem k rozloze města Brna průměrně na 15 minut.

Pomocí jednoduchého vzorce $\text{dráha} = \text{rychlost} * \text{čas}$ bylo dopočítáno, že vzdálenost jedné cesty byla 12,5 km, tedy celkem 25 km. Při průměrné ceně benzínu 28,9 Kč/l a průměrné spotřebě automobilu 6l/100km činily náklady na dopravu vlastním autem 43 Kč. Zbýlých 50 % návštěvníků lze rozdělit na dvě skupiny, kdy pro výpočet bylo odhadnuto, že 45 % bude z jiných míst Jihomoravského kraje a pouze 5 % z ostatních krajů České republiky. Co se týká obou těchto skupin, bylo uvažováno, že k dopravě využijí výhradně osobní automobil. V případě obyvatel Jihomoravského kraje byla průměrná dojezdová vzdálenost předpokládána hodinu, v případě ostatních krajů pak 2,5 hodiny. Na základě stejného principu, který byl uveden výše, pouze se změnou rychlosti, která byla odhadnuta na průměrných 90 km/h, lze vypočítat, že průměrné náklady na dopravu automobilem u obyvatel Jihomoravského kraje činily 312 Kč a u návštěvníků z ostatních krajů 780 Kč. Po zadání těchto dat do software byly získány hodnoty uvedené na obrázku 11.

Obrázek 11: Ekonomické dopady akcí pořádaných JIC v období 2015/16 v tis. Kč.

Zdroj: vlastní zpracování

Jak již bylo zmíněno, akce JIC navštívilo celkem 3 639 osob. Všichni návštěvníci utratili díky těmto akcím téměř 737 000 Kč. Z toho 340 000 Kč bylo odvedeno státu v podobě daní z přidané hodnoty a dalších nepřímých daní. Výdaje návštěvníků měly také dopad na zvýšení produkce české ekonomiky přibližně o 602 000 Kč. Díky těmto akcím přispělo JIC také k tvorbě HPH ve výši 127 000 Kč. Podnikatelům a firmám dodávajícím zboží a služby pro návštěvníky událostí pořádaných JIC se zvýšily zisky o 36 000 Kč a zároveň zaměstnanci všech dodavatelských firem JIC získali téměř 59 000 Kč ve formě mezd a zákonného pojištění.

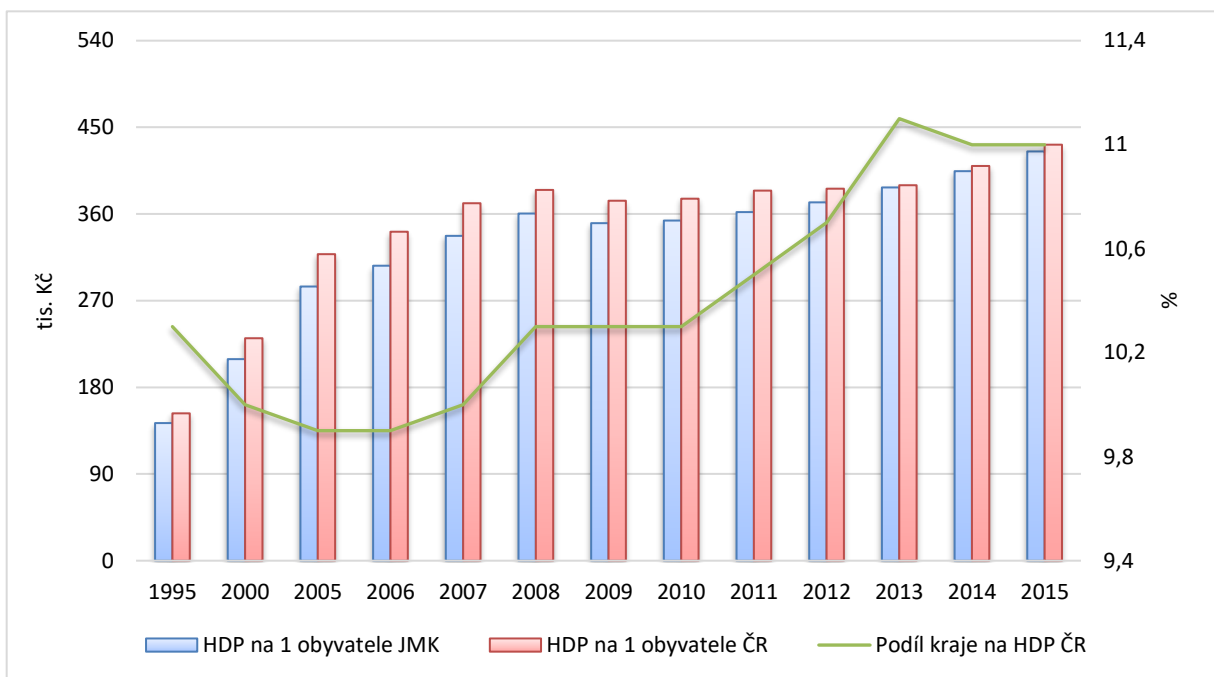
Nicméně výdaje návštěvníků akcí JIC nevygenerovaly žádné nové pracovní místo. Ačkoliv JIC nedisponuje údaji týkající se nákladů, které vynaložilo na jednotlivé akce, lze vzhledem ke charakteru pořádaných akcí předpokládat, že i zde, pokud by byl proveden výpočet efektivnosti, tak by přínosy převýšily náklady.

Ukázalo se tedy, že JIC v rámci své činnosti zajišťovalo, že veřejné finance byly efektivně využity. To však nezaručuje, že využití prostředků jiným způsobem by přineslo stejnou nebo vyšší hodnotu. Proto je nezbytné vyjít z makroekonomických ukazatelů, které plošně zachycují vývoj ekonomiky Jihomoravského kraje, a pokusit se na nich prokázat vliv JIC.

4.3 Regionální HDP

Hrubý domácí produkt představuje nejzákladnější ukazatel makroekonomického vývoje. Zachycuje hodnotu produkováných statků a služeb ve všech odvětvích za dané období. Regionální HDP pak vypovídá o ekonomické výkonnosti na určitém geografickém teritoriu. Pro prostorové porovnání regionálního HDP se obvykle používá srovnání úrovně regionálního celku s národní úrovní (ČSU, 2014).

V Jihomoravském kraji dosáhl v roce 2015 dle ČSU (2016) regionální hrubý domácí produkt hodnoty 498,8 mld. Kč běžných cen, a to v přepočtu představovalo 425 tisíc Kč na jednoho obyvatele. I když se jedná o vyjádření HDP v běžných cenách, lze uvést porovnání s předešlými lety (nominální růst, pokles). Meziročně hodnota HDP vzrostla o 25,2 mld. Kč a proti roku 2009, kdy proběhla ekonomická krize, byl zaznamenán nárůst hodnoty o 23,7 %.

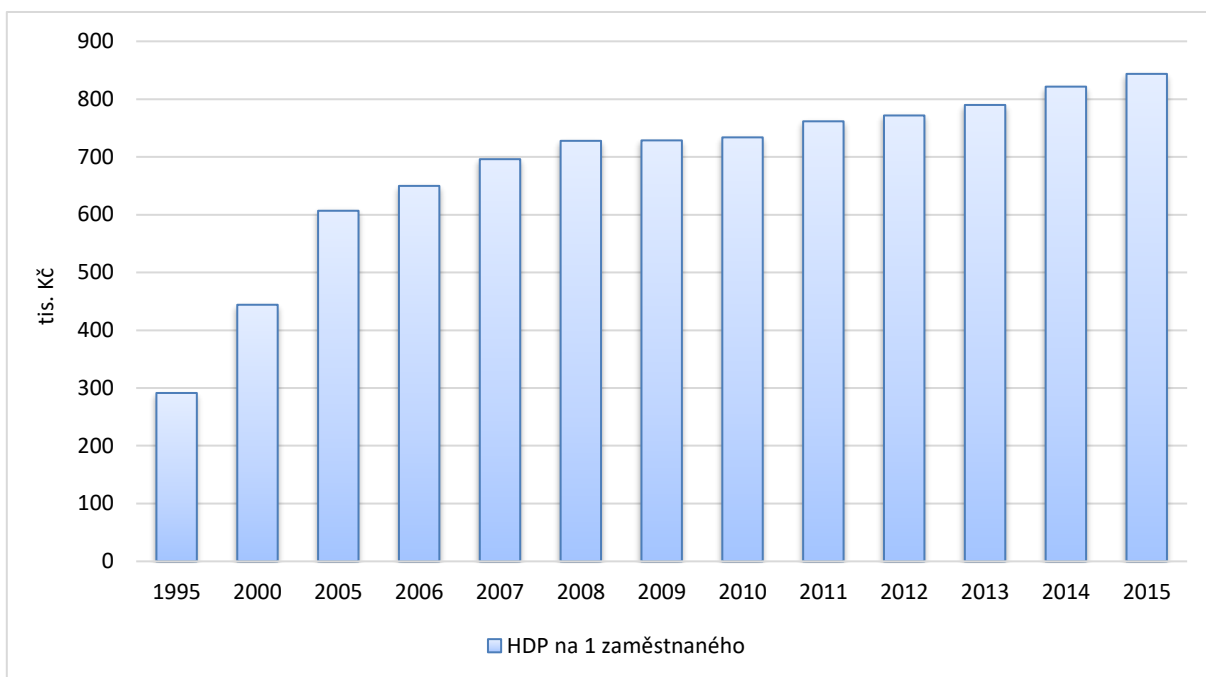

Obrázek 12: Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji v běžných cenách v jednotlivých letech

Zdroj: zpracováno podle ČSU (2016)

Z obrázku 12 je zřejmé, že za posledních 10 let byla krajská hodnota HDP na obyvatele pod průměrem ČR. Podíl kraje na republikovém HDP v roce 2015 zůstal na úrovni roku 2014, činil 11,0 % a ve srovnání s ostatními kraji byl 3. nejvyšší.

Přepočet regionálního HDP na zaměstnaného je vyjádřením produktivity práce (ČSU, 2016). V roce 2015 v Jihomoravském kraji dosáhl objem HDP na zaměstnaného hodnoty 843,7 tisíc Kč, což bylo o 2,7 % více než v roce 2014.

Obrázek 13: Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji v jednotlivých letech

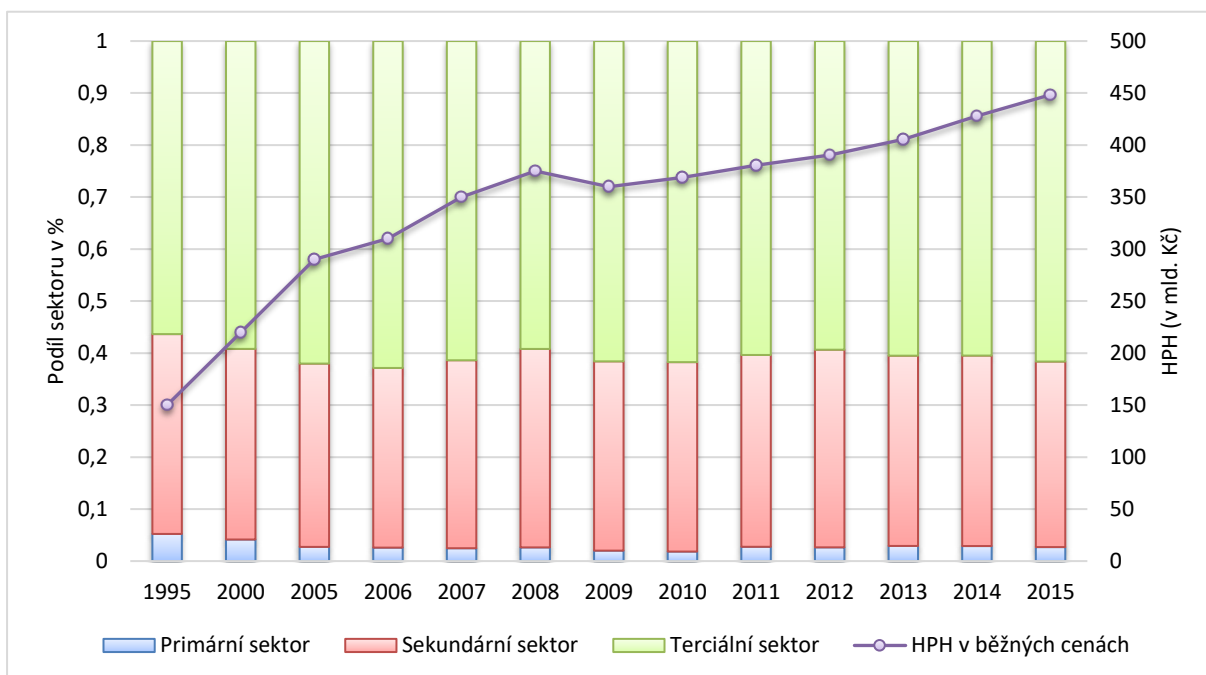
Zdroj: zpracováno podle ČSU (2016)

Na obrázku 13 lze vidět, že HDP na 1 zaměstnaného v Jihomoravském kraji každoročně roste, a to včetně roku 2009, tedy roku, kdy došlo k hospodářské krizi. Nárůst v tomto roce lze vysvětlit tím, že pokles zaměstnanosti v roce 2009 byl vyšší než pokles objemu HDP.

Na základě těchto uvedených údajů je možné vypočítat, jak JIC napomohlo tvorbě regionálního HDP. Jak již bylo zmíněno, JIC podpořilo v období 2015/2016 vznik 567 nových pracovních míst. Po vynásobení tohoto čísla s velikostí HDP na jednoho zaměstnaného byl získán přínos k regionálnímu HDP ve výši 480 150 000 Kč. To v poměru k celkovému HDP Jihomoravského kraje tvoří přibližně 0,1 %.

4.4 HPH

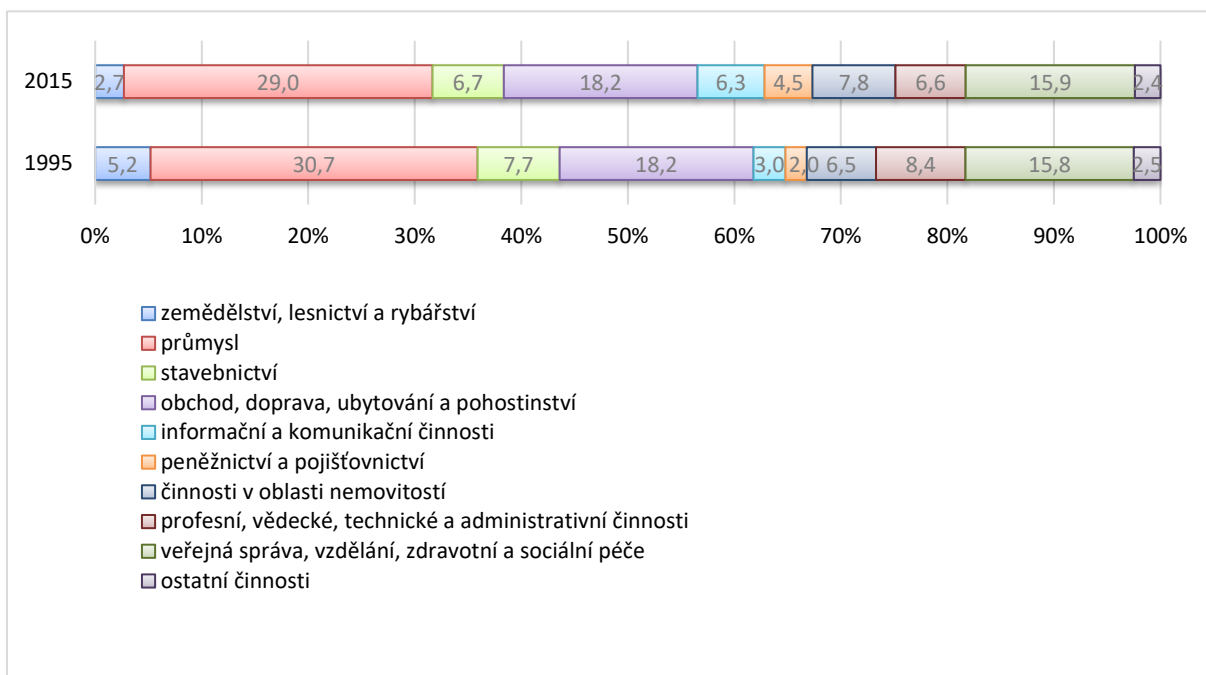
Hrubý domácí produkt je často interpretován jako ukazatel ekonomické výkonnosti. Jelikož je však HDP z hlediska strany nabídky určován nejen hrubou přidanou hodnotou, ale také saldem daní z produktů a dotacemi na produkty, může docházet zkreslení. Nově vytvořenou hodnotou se tak stala pouze hrubá přidaná hodnota. HPH je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, vyjádřenou v základních cenách, a mezi spotřebou, vyjádřenou v kupních cenách. ČSU (2016) považuje samotnou HPH, která reflektuje souhrnnou výkonnost odvětví, za vhodnější a „čistší“ ukazatel výkonnosti ekonomiky.

Obrázek 14: Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji v běžných cenách v jednotlivých letech

Zdroj: zpracováno podle ČSU (2016)

Úroveň HPH v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2015 objemu 448,4 mld. Kč a několik let má rostoucí tendenci. ČSU (2016) konstatuje, že ve skladbě HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází v JMK ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu. Nicméně, jak lze vidět na obrázku 14 a také na obrázku 15, podílově se jedná o malý posun. Jediná významnější změna proběhla v období kolem roku 2005, což je však možné vysvětlit vstupem České republiky do Evropské unie. Přesto se Jihomoravský kraj vyznačuje po Praze druhým nejvyšším podílem sektoru služeb (RIS, 2014).

Obrázek 15: Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji v roce 1995 a 2015

Zdroj: zpracováno podle ČSU (2016)

Na obrázku 15 lze vidět porovnání skladby HPH. V rámci tohoto srovnání je patrné, že primární sektor je zastoupen v ekonomice nejméně a za posledních 10 let dokonce došlo ke snížení z 5,2 % na 2,69 %. S ohledem na to, že se význam sekundárního sektoru – tj. zpracovatelského průmyslu, energetiky, zásobování vodou a stavebnictví – v podstatě nezměnil, musela, jak již bylo zmíněno, posílit role terciárního sektoru, tedy služeb.

Pro vyčíslení přínosu JIC k HPH lze využít multiplikátor HPH. Tento multiplikátor vyčísluje vztah mezi prvotním zvýšením produkce jednoho odvětví a celkovým zvýšením hrubé přidané hodnoty všech odvětvích ekonomiky. Průměrná hodnota multiplikátoru HPH českých odvětví je 0,616 a průměrný koeficient přímého dopadu na HPH je 0,3428 (Raabová, 2010). Zvýšení produkce JIC lze vypočítat, pokud se podíváme na strukturu rozpočtu JIC (obrázek č. 9), kde v rámci položky tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb byl proveden rozdíl mezi účetním obdobím 2014/2015 a 2015/2016. Jelikož se příjmy zvýšily zhruba o 11 078 000 Kč, pak hrubá přidaná hodnota tohoto „odvětví“ se přímo zvýšila o zhruba 3 798 000 Kč. Vlivem zpětných vazeb na další produkty a dodavatele a subdodavatele JIC byl celkový přírůstek hrubé přidané hodnoty v ekonomice ještě vyšší a celkem dosáhl přibližně výše 6 824 000 Kč.

Z toho zaokrouhleně 3 027 000 Kč bylo způsobeno multiplikačními efekty a činností všech subdodavatelů vstupních produktů JIC. V poměru k celkovému HPH Jihomoravského kraje se jedná v podstatě o zanedbatelnou část ve výši 0,00152 %. Pokud JIC napomohlo tvorbě zejména terciálního sektoru, pak lze prokázat přínos ve výši 0,011 %. Je ale nezbytné vnímat, že se jedná o přínos pouze daný činností JIC. Pokud byla připočtena ještě HPH vyprodukovaná díky novým pracovním místům a pořádným akcím, pak poměr k celkovému HPH Jihomoravského kraje činil 0,097 %. Za předpokladu, že tato místa vedla k zvyšování terciálního sektoru, podíl činil 0,71 %.

4.5 Shrnutí

Jihomoravské inovační centrum přináší ekonomice Jihomoravského kraje hned několik benefitů. Zásadní přínos JIC byl vymezen za pomoci vzniku nových pracovních míst a z nich plynoucích benefitů ve formě DPFO, zdravotního pojištění, sociálního pojištění, pasivní a aktivní politiky zaměstnanosti. JIC se ve sledovaném období podpořilo vznik 567 nových pracovních míst, což vedlo k benefitům v celkové výši 150 milionů korun. To samo o sobě zajistilo téměř trojnásobnou efektivnost vložených veřejných prostředků. Zároveň se také prokázal pozitivní přínos na ekonomiku regionu díky networkingovým či vzdělávacím akcím, které JIC pořádalo. JIC nejen díky tomu, ale také prostřednictvím vlastní činnosti přispělo k hrubému domácímu produktu Jihomoravského kraje přibližně ve výši 0,1 %. Téměř totožně byl vyčíslen příspěvek k hrubé přidané hodnotě. Pokud však bylo uvažováno, že JIC napomáhá rozvoji terciálního sektoru, pak byl vymezen přínos ve výši 0,71 %.

Pro přesné vyčíslení ekonomického přínosu, díky nově vzniklým pracovním místům, je velmi důležité, aby firmy, které využily služeb JIC, i po ukončení spolupráce byly ochotné poskytnout informace o svém vývoji minimálně po dobu 3 let. Pomocí monitoringu lze totiž přesněji určit přínosy či případně náklady, které JIC přináší. Jednou z možností získání dat, je vytvoření dotazníku, který by byl firmám v pravidelném intervalu zasílán.

Navržený dotazník, uvedený v příloze B, se snaží zachytit základní údaje o jednotlivých firmách po ukončení spolupráce s JIC. První část dotazníku je věnována všeobecným informacím o dané firmě. Protože je hlavní pozornost JIC upřena na Jihomoravský kraj, je pro JIC podstatné vědět, zda firmy zůstaly v regionu a vytvořily v něm nová pracovní místa a tím zvýšily HDP či HPH. Součástí dotazníku je i otázka týkající se důvodu, proč se firmy rozhodly využít služeb, které JIC nabízí. To může JIC pomoci v rámci marketingové strategie.

Počet zaměstnanců udává, zda se společnost nadále vyvíjí. Růst jejich počtu, případně stagnace naznačuje, že se firma po ukončení spolupráce úspěšně etablovala na trhu. Zároveň je dobré sledovat, zda na nových pracovních místech pracují lidé s vyšším dosažením vzděláním. Obecně lze totiž předpokládat, že čím vyšší dosažené vzdělání, tím větší je pravděpodobnost vytváření inovací, které jsou pro posílení konkurenceschopnosti Jihomoravského kraje klíčové.

Roční obrat, stejně jako vývoj počtu zaměstnanců, může ukazovat, zda společnost roste či nikoliv. Důležitou otázkou je i to, kolik procent tyto firmy z vytvořeného obratu investují do nových technologií a inovací. I zde lze totiž předpokládat, že čím více prostředků bude investováno, tím větší je potenciál vytváření inovací. Nelze ani opomenout otázky, které jsou věnovány právní formě s kterou firmy do JIC vstupují a následně ho pak opouštějí. I to může ukazovat na to, zda se daná firma rozvíjí.

Dotazník také obsahuje část týkající se zpětné vazby na činnost JIC. Právě nedostatek zpětné vazby ze strany firem, které prošly JIC, lze vnímat za chybu. JIC na svých internetových stránkách má uvedeno několik názorů na svoji činnost. Jedná se však výhradně o zpětnou vazbu od firem, které na trhu uspěly. Chybí tak širší pohled, který by umožnil vydefinování silných nebo naopak slabých stránek. Toto určení by totiž následně mohlo pomoci JIC zaměřit se na klíčové služby a omezit ty činnosti, které považují firmy za zbytečné.

Obecně lze však JIC považovat za efektivní inovační centrum, které by šlo použít v rámci benchmarkingu. Benchmarking je metoda, která si klade za cíl zlepšování za pomoci učení se od druhých. Součástí metody je porovnávání se s nejlepší organizací v daném oboru, a to za účelem nalezení dobré praxe (MV, 2017). JIC by tak mohlo být dobrý příkladem pro neefektivní inovační centra. Veřejná správa by tak díky tomu mohla ušetřit značné prostředky, neboť inovační centra by místo toho, aby složitě vymýšlela nové postupy či je draze nakupovala, mohla využít metod již dlouhodobě fungujícího a efektivního JIC.

Na základě předchozích zjištění je JIC tedy doporučováno:

- pokračovat ve své činnosti,
- využít podíl ročního přínosu k HDP nebo k HPH jako indikátoru,
- vytvořit, zaslat a vyhodnocovat dotazník týkající se zpětné vazby a následně dle výsledků učinit opatření vedoucí ke zlepšení,
- využít svých zkušeností v rámci benchmarkingu.

ZÁVĚR

Hlavním ekonomickým cílem, prosazovaným již po dlouhou dobu, je zajištění stabilního hospodářského růstu, který bude provázen nízkou nezaměstnaností. V posledních desetiletích se ukazuje, že klíčový impuls růstu pochází od regionů, a proto se stala nástrojem jeho podpory právě regionální politika. Regiony totiž nejen tvoří hybnou sílu ekonomického růstu, ale také představují důležitý prvek přechodu ke znalostní ekonomice založené na výzkumu, technologiích a inovacích. To je dáno i tím, že v jednotlivých regionech hrají velmi důležitou roli malé a střední podniky. Tyto firmy, zejména pak start upy, jsou flexibilní, disponují možnostmi dynamického růstu a současně mají schopnost přicházet v širším rozsahu s inovacemi. Zároveň však často nemají dostatečné finanční kapacity pro vývoj a uvedení inovace na trh. Obvykle totiž nedisponují dostatečnými prostory, neorientují se v administrativním zajištění a často nemají ani teoretické znalosti nutné k úspěšné podnikatelské činnosti. Proto je podpora těchto podniků v různých podobách potřebná. Jedním ze způsobů pomoci je výstavba a provoz podpůrné inovační infrastruktury. Tyto instituce jsou primárně zaměřeny na inovačně a technologicky orientované start upy a jejich účelem je vytvořit ve svém regionu perspektivní a prosperující firmy.

Cílem této práce bylo provedení analýzy vybrané podnikatelské infrastruktury a zhodnocení vlivu na regionální rozvoj a ekonomiku. Pro tuto analýzu bylo vybráno Jihomoravské inovační centrum, které sídlí přímo v krajském městě Brně. Analýza dopadů u veřejných projektů zaměřených na podporu inovací je obecně komplikovanější záležitostí, nicméně v rámci této práce se podařilo stanovit několik ukazatelů k vyhodnocení.

Jako základní ukazatel pro určení efektivnosti vynaložených veřejných prostředků byla zvolena nová pracovní místa. Prokázalo se, že JIC podpořilo tvorbu nových pracovních míst v takovém rozsahu, že benefity převýšily náklady téměř třikrát. Zmíněné užitky byly dány například přínosem v podobě daní z příjmu fyzických osob nebo úsporami v podobě nevyplacení dávek v rámci pasivní politiky zaměstnanosti. K téměř totožným závěrům se došlo i v rámci analýzy poskytovaných služeb, kdy se prokázal pozitivní dopad na ekonomiku regionu.

Jak z pohledu regionálního HDP, tak z pohledu HPH, přispívá JIC k rozvoji ekonomiky Jihomoravského kraje relativně malým dílem. Nabízí se tedy otázka, zda by z hlediska veřejné správy nebylo efektivnější podporovat velké podniky, které generují velké množství pracovních míst namísto malých podniků.

Z krátkodobého horizontu se toto může jevit jako efektivnější, z hlediska dlouhodobého však nikoliv, protože start upy mají schopnost realizovat v širším rozsahu inovace. Pokud jim navíc byly poskytnuty služby v JIC, které podporuje zejména technologicky orientované firmy, mají i předpoklad k vytváření vysoce kvalifikovaných pracovních míst. To opět vede k vytváření inovací a posílení konkurenceschopnosti daného regionu.

Hodnocení dopadů JIC na regionální ekonomiku v období 2015/2016 tedy není zcela přesné, neboť firmy, které využily v tomto období služeb JIC, se mohou do budoucna i dále rozvíjet a díky tomu vytvářet další nová pracovní místa. Zároveň mají tyto firmy značný znalostní potenciál, což samo o sobě vede k posílení konkurenceschopnosti. Pro přesnější vyčíslení přínosu JIC k regionálnímu rozvoji by tak bylo zapotřebí, aby existovaly dlouhodobé statistiky, které by monitorovaly vývoj jednotlivých firem po opuštění JIC.

Podíl JIC k regionálnímu HDP nebo k HPH by přesto mohl být využitý jako indikátor efektivnosti či hospodárnosti v jednotlivých letech. Tuto myšlenku lze využít i na další instituce v rámci podnikatelské infrastruktury v jednotlivých regionech. Veřejná správa by díky tomuto indikátoru měla ulehčenou pozici při určování, zda byly její prostředky efektivně využity. Zároveň by tento ukazatel mohl sloužit při samotném rozhodování veřejné správy o alokaci finančních prostředků.

POUŽITÁ LITERATURA

Literární zdroje

- [1] (2016), *OECD Regional Outlook 2016: Productive Regions for Inclusive Societies*. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264260245-en>
- [2] ANTONESCU, Daniela. Theoretical approaches of regional development. 2014.
- [3] ARMSTRONG, Harvey. a Jim TAYLOR. *Regional economics and policy*. 3rd ed. Malden, Mass.: Blackwell, 2000. ISBN 06-312-1713-4.
- [4] ASCANI, Andrea; CRESCENZI, Riccardo; IAMMARINO, Simona. Regional economic development: A review. *Department of Geography and Environment, London School of Economics and Political Science*, 2012.
- [5] BAKOUROS, Yiannis L., Dimitri C. MARDAS, and Nikos C. VARSAKELIS. "Science park, a high tech fantasy?: an analysis of the science parks of Greece." *Technovation* 22.2 (2002): 123-128.
- [6] BARCA F., MCCANN P. & RODRIGUEZ-POSE A. (2012), "The Case for Regional Development Intervention : Place-Based Versus Place-Neutral Approaches", *Journal of Regional Science*, 52, 1, pp. 134-152.
- [7] BINEK, Jan a a kol. *Metodika "RoIA - Inovativní přístup k plánování rozvoje obcí": s osvědčením č. 11-ÚÚR-175-2012/01-WD-39-07-1 o uznání uplatněné certifikované metodiky v souladu s podmínkami Rady pro výzkum, vývoj a inovace*. Brno: GaREP, 2012. ISBN 978-80-905139-1-4.
- [8] BUČEK, Milan, Štefan REHÁK a Jozef TVRDOŇ. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, c2010. *Ekonómia (Iura Edition)*, 367. ISBN 978-80-8078-362-4.
- [9] CAINCROSS F., 1997. The death of distance. Cambridge, MA: Harvard Business School Press. Cheshire P. and Gordon I.,1998. Territorial competition: some lessons for policy. *The Annals of Regional Science* 32, 321-346.
- [10] CARAYANNIS, Elias G.; BARTH, Thorsten D.; CAMPBELL, David FJ. The Quintuple Helix innovation model: global warming as a challenge and driver for innovation. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 2012, 1.1: 2.

- [11] CARVALHO, Luís. *Entrepreneurial Ecosystems: Lisbon as a Smart Start-Up City: Handbook of Research on Entrepreneurial Development and Innovation Within Smart Cities*, 2017.
- [12] CAVALLINI, Simona, Rossella SOLDI, Julia FRIEDL a Margherita VOLPE. *Using the Quadruple Helix Approach to Accelerate the Transfer of Research and Innovation Results to Regional Growth*. European Union, 2016. ISBN 978-92-895-0890-2.
- [13] CLARYSSE, B., et al. Understanding a new generation incubation model: The accelerator. *Innovation and Entrepreneurship Department Working Paper*, 2016.
- [14] COGAN, Rudolf, WOKOUN, René a Pavel MATES (eds.). *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-608-3.
- [15] COHEN, Susan. What do accelerators do? Insights from incubators and angels. *innovations*, 2013, 8.3-4: 19-25.
- [16] COHEN, Susan; HOCHBERG, Yael V. *Accelerating startups: The seed accelerator phenomenon*. 2014.
- [17] Cooke, Philip, Mikel Gomez Uranga, and Goio Etxebarria. "Regional innovation systems: Institutional and organisational dimensions." *Research policy* 26.4 (1997): 475-491.
- [18] DABROWSKA, Justyna. *Measuring the success of science parks: performance monitoring and evaluation*. 2016.
- [19] DIX CARNEIRO, Rafael; KOVAK, Brian K. *Trade Liberalization and Regional Dynamics*. 2016.
- [20] Etzkowitz, Henry, and Loet Leydesdorff. "The dynamics of innovation: from National Systems and "Mode 2" to a Triple Helix of university–industry–government relations." *Research policy* 29.2 (2000): 109-123.
- [21] ETZKOWITZ, Henry. *The triple helix: university-industry-government innovation in action*. Routledge, 2008.
- [22] FOSSTENLØKKEN, Siw. *Systemic instruments for regional intervention in practice*, 2015.
- [23] FRIEDMAN T. *The world is flat: A brief history of Twenty-first Century*. New York: Farrar, Straus, and Giroux, 2005.

- [24] GREGORY, Derek (ed.). *The dictionary of human geography*. 5th ed. Malden, MA: Wiley-Blackwell, 2009. ISBN 978-1-4051-3288-6.
- [25] HALÁMEK, Petr. *Zpracování analýzy nákladů a výnosů*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3866-7.
- [26] HAMPL, M. Geografická organizace společnosti v české republice: transformace procesy a jejich obecný kontext. *Praha: Charles University, Faculty of Science, Department of social geography and regional development*, 2005.
- [27] HERLIANA, Sri. Regional Innovation Cluster for Small and Medium Enterprises (SME): A Triple Helix Concept. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2015, 169: 151-160.
- [28] HEZINA, Miloslav. "Rozvoj vědeckotechnických parků v ČR." *Inovace: jediná účinná cesta k úspěchu v globální ekonomice* (2005): 48.
- [29] HUMMELBRUNNER, Richard; LUKESCH, Robert; CHANCELLERY, Austrian Federal. Systemic Instruments for Regional Development: English Summary. *ÖAR Regionalberatung*, 2002.
- [30] Chan, K. F., and Theresa Lau. "Assessing technology incubator programs in the science park: the good, the bad and the ugly." *Technovation* 25.10 (2005): 1215-1228.
- [31] JEŽEK, Jiří a kol. *Regionální rozvojové agentury: případové studie západoevropských a přehled výsledků činnosti agentur České republiky*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita, 2014, 77 s. ISBN 80-248-0746-7
- [32] KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 3. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2012, 293 s.. ISBN 978-80-86572-76-5.
- [33] KLÍMOVÁ, Viktorie. *Podnikatelské inkubátory v regionech České republiky*. In *Národní a regionální ekonomika VII*. Košice: Technická Univerzita v Košiciach, 2008. s. 364-370, 991 s. ISBN 978-80-553-0084-9.
- [34] KOČMANOVÁ, Alena. *Ekonomické řízení podniku*. Vyd. 1. Praha: Linde Praha, 2013, x, 358 s. ISBN 978-80-7201-932-8
- [35] KUTSCHERAUER, Alois, et al. Regional disparity: Disparity v regionálním rozvoji země, jejich pojetí, identifikace a hodnocení. *Series on Advanced Economic Issues*, 2010, 3.
- [36] LAURENT, Hélène; MIGNOLET, Michel; MEUNIER, Olivier. Regional policy: What is the most efficient instrument?. *Papers in Regional Science*, 2009, 88.3: 491-507.

- [37] MAREK, David, and Pavla ŽÍŽALOVÁ. "Science-technology parks in Czechia: a successful instrument for innovation entrepreneurship?." *Regionální studia* 2012.2 (2012): 14-21.
- [38] MCCALL, Tony. What do we mean by Regional Development. *Institute of Regional Development, University of Tasmania*, 2010.
- [39] MOSELEY, Malcolm J. *Growth Centres in Spatial Planning: Pergamon Urban and Regional Planning*. Elsevier, 2013.
- [40] Možnosti využití dotačních prostředků programu Prosperita v Karlovarském kraji. *Společnost vědeckotechnických parků ČR* [online]. 2011 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://www.svtp.cz/wp-content/uploads/Studie-Prosperita-pro-KVK.pdf>
- [41] NATIONAL RESEARCH COUNCIL, et al. *Best practices in state and regional innovation initiatives: competing in the 21st century*. National Academies Press, 2013.
- [42] Nečadová, Marta. "Je HDP vhodným ukazatelem ekonomické výkonnosti a sociálního pokroku v podmínkách globalizace." *Acta oeconomica pragensia* (2012): 3-23.
- [43] NJØS, Rune; JAKOBSEN, Stig-Erik. Cluster policy and regional development: Scale, scope and renewal. *Regional Studies, Regional Science*, 2016, 3.1: 146-169.
- [44] OECD (2010), "Regional Development Policy Trends in OECD Member Countries", in *Regional Development Policies in OECD Countries*, OECD Publishing, Paris.
- [45] PORTER, Michael. "Clusters and economic policy: Aligning public policy with the new economics of competition." *Cambridge: Harvard Business School* 2 (2007).
- [46] PORTER, Michael. Clusters, innovation, and competitiveness: New findings and implications for policy. In: *Presentation given at the European Presidency Conference on Innovation and Clusters in Stockholm*. 2008.
- [47] PORTER, Michael. The economic performance of regions. *Regional studies*, 2003, 37.6-7: 549-578.
- [48] RODRÍGUEZ-POSE A. and CRESCENZI R. Mountains in a flat world: why proximity still matters for the location of economic activity. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 1, 371-388, 2008.
- [49] RODRÍGUEZ-POSE, Andrés. Do institutions matter for regional development?. *Regional Studies*, 2013, 47.7: 1034-1047.

- [50] SAMUELS, Richard J. *The politics of regional policy in Japan: localities incorporated?*. Princeton University Press, 2014.
- [51] SKOKAN, Karel. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004, s. 160. ISBN 80-7329-059-6.
- [52] SLANÝ, Antonín. *Faktory konkurenceschopnosti: (komparace zemí V-4)*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4455-5.
- [53] SRDÍNKOVÁ, Petra a ZÁLEŠÁK, Michal. *Pardubické podnikatelské a inovační centrum: Analýza současného stavu a návrh řešení*. 2015. Nepublikováno.
- [54] STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [55] STEJSKAL, Jan. *Průmyslové klastry a jejich vznik v regionech*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-840-6.
- [56] ŠVEJDA, Pavel. *Vědeckotechnické parky v České republice*. Praha: Společnost vědeckotechnických parků ČR, 2006. ISBN 80-903-8460-9.
- [57] TÖDTLING F. (2010), "Endogenous approaches to local and regional development policy", in PIKE A., RODRÍGUEZ-POSE A. & TOMANEY J. (Eds.), *Handbook of local and regional development*, New York, Routledge, pp. 333-343.
- [58] TONEV, P. - TOUŠEK, V. 2002. Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj. In Sborník referátů z V. mezinárodního kolokvia o regionálních vědách. Brno: ESF MU, 2002. s. 37- 42
- [59] Turková, Jiřina, and Jana Korytářová. "Český technologický park Brno.", 2014.
- [60] TURKOVÁ, Jiřina; KORYTÁROVÁ, Jana. *Český technologický park Brno*, 2014.
- [61] VANHOVE, Norbert. *Regional policy: a European approach*. 3rd ed. Brookfield, Vt.: Ashgate, 1999. ISBN 18-401-4994-9.
- [62] VANTHILLO, Ties; VERHETSEL, Ann. Paradigm change in regional policy: towards smart specialisation? Lessons from Flanders (Belgium). *Belgeo. Revue belge de géographie*, 2012, 1-2.
- [63] VIDOVÁ, Jarmila. Industrial parks - history, their present and influence on employment. *REVIEW OF ECONOMIC PERSPECTIVES*. 2010, 41 – 58. str.

- [64] VITURKA, M. (2010): Regionální disparity a jejich hodnocení v kontextu regionální politiky. *Geografie*, 115, č. 2, s. 131–143.
- [65] WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Elektronické zdroje

- [66] *Agentura pro podnikání a inovace* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.agentura-api.org>
- [67] Akcelerátory, inkubátory a coworking. *StartupHelp* [online]. 2016 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.startuphelp.cz/akceleratory-inkubatory-a-coworking/>
- [68] Bariéry růstu konkurenceschopnosti ČR. *Evropské investiční a strukturální fondy* [online]. 2009 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Ramec-podpory-Spolecenstvi-2004-2006/Evaluace-v-období-2004-2006/Dokumenty/Vystupy-evaluace/Bariery-rustu-konkurenceschopnosti-CR>
- [69] Benchmarking of business incubators. *Centre for Strategy & Evaluation Services* [online]. 2014 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/2769/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>
- [70] Benchmarking. *Ministerstvo vnitra* [online]. 2017 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.kvalitavs.cz/metody/benchmarking/>
- [71] Co je dobré vědět o superhrubé mzdě? GOLLA, Petr. *Finance.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/445479-co-je-dobre-vedet-o-superhrube-mzde/>
- [72] České startupy. *Aspen Institute Prague* [online]. 2016 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: http://www.aspeninstitutece.org/images_upload/files/Ceske_startup_2016.pdf
- [73] Díky podpoře průmyslových zón našlo práci přes sto tisíc lidí. *CzechInvest* [online]. 2009 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/diky-podpore-prumyslovych-zon-naslo-praci-pres-sto-tisic-lidi>

- [74] Entrepreneurship and Small and medium-sized enterprises (SMEs). *European Commission* [online]. 2016 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/growth/smes_en
- [75] ETICKÝ KODEX JIC. *JIC* [online]. 2015 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: https://www.jic.cz/data/editor/File/ostatni/eticky_kodex_jic.pdf
- [76] Euroregiony. *Centrum pro regionální rozvoj České republiky* [online]. 2009 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://www.cil3.cz/euroregiony.htm>
- [77] Evaluation of Border Regions in the European Union: EUREGIO. *European Commission* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/health/ph_projects/2003/action1/docs/2003_1_23_frep_en.pdf
- [78] Global network of entrepreneurial ecosystem builders. *National Business Incubation Association* [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <https://inbia.org/>
- [79] Hospodářská komora České republiky. *Hospodářská komora České republiky* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/hospodarska-komora-ceske-republiky/hospodarska-komora-ceske-republiky-hk-cr/hospodarska-komora-ceske-republiky.aspx>
- [80] Inkubátory. *CzechInvest* [online]. 2016 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/inkubatory>
- [81] INTERAKTIVNÍ KATALOG VTP. *Společnost vědeckotechnických parků ČR* [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.svtp.cz/katalog>
- [82] Jihomoravský kraj z pohledu regionálních účtů. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11280/17811731/regionalni_ucty_15.pdf/bb15baf6-906a-4f2a-8be5-0be17e9948c8?version=
- [83] MAIBACH, M., et al. Handbook on estimation of external costs in transport sector [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2011-04-22]. Dostupné z <https://www.cupt.gov.pl/files/CUPT/analizakoszt/metodologia/wytycznepodr/metodologies/External%20Costs%20of%20Transport%20in%20Europe%20Update%20Study%20for%202008%20CE%20Delft%20INFRAS%20Fraunhofer%20ISI%20wrzesien%202011.pdf>

- [84] Mikroregiony a místní akční skupiny: Principy fungování sdružení. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2008 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>
- [85] *Multiplikační efekty kulturních odvětví v české ekonomice* [online]. RAABOVÁ, Tereza. 2010 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://www.culturenet.cz/res/data/013/001466.pdf>
- [86] Nezaměstnanost v Jihomoravském kraji k 31. prosinci 2016. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/nezamestnanost-v-jihomoravskem-kraji-k-31-prosinci-2016>
- [87] O CzechInvestu. *CzechInvest* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>
- [88] O čem skutečně vypovídá regionální HDP? *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2014/02/o-cem-skutecne-vypovida-regionalni-hdp/>
- [89] O nás. *JIC* [online]. 2017 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <https://www.jic.cz/o-nas/>
- [90] *Podpořil EFRR úspěšně rozvoj podnikatelských inkubátorů?* [online]. Lucembursko: European Court of Auditors, 2014 [cit. 2017-04-21]. ISBN 978-92-872-0116-4. Dostupné z: http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR14_07/SR14_07_CS.pdf
- [91] Poradenství. *Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR* [online]. 2013 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument141242.html>
- [92] Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury. *MPO ČR* [online]. 2015 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/assets/dokumenty/54869/62679/648995/priloha007.pdf>
- [93] Prosperita. *CzechInvest* [online]. 2010 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/text-programu-prosperita-21.pdf>
- [94] Průměrná mzda v Jihomoravském kraji ve 4. čtvrtletí 2015 a v 1. až 4. čtvrtletí 2015. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/prumerna-mzda-v-jihomoravskem-kraji-ve-4-ctvrtleti-2015-a-v-1-az-4-ctvrtleti-2015>
- [95] Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje. *RIS* [online]. 2014 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z:

<http://www.risjmk.cz/userfiles/file/Region%C3%A1ln%C3%AD%20inova%C4%8Dn%C3%AD%20strategie%20Jihomoravsk%C3%A9ho%20kraje%202014-2020.pdf>

- [96] Regionální rozvoj. *Metodická podpora regionální rozvoje* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>
- [97] Rekvalifikace, rekvalifikační kurzy. *EduCity* [online]. 2017 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.skoleni-kurzy-educity.cz/kurzy/rekvalifikace-rekvalifikacni-kurzy-112?from=1>
- [98] REKVALIFIKACE. *MPSV* [online]. 2016 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/rekvalifikace>
- [99] Silicon Valley Startups. *Angel List* [online]. 2017 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <https://angel.co/silicon-valley>
- [100] Stanovy JIC. *JIC* [online]. 2015 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <https://www.jic.cz/data/editor/File/ostatni/stanovy-jic-verze-2015-podpis-jhud.pdf>
- [101] Startup Accelerator Programmes Practise Guide. *Nesta* [online]. 2014 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: https://www.nesta.org.uk/sites/default/files/startup_accelerator_programmes_practice_guide.pdf
- [102] Strategie regionální rozvoje ČR na období 2014–2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2013 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf?ext=.pdf>
- [103] ŠEDÁ, Marie. *Knihovny a stakeholders*. Duha [online]. 2013, roč. 27, č. 3 [cit. 2017-04-04]. Dostupný z WWW: <<http://duha.mzk.cz/clanky/knihovny-stakeholders>>. ISSN 1804-4255
- [104] The History of Business Incubation. *ENTREPRENEURSHIP, BUSINESS INCUBATION, BUSINESS MODELS & STRATEGY* [online]. 2013 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://worldbusinessincubation.wordpress.com/2013/03/22/426/>
- [105] The Charter of European Planning: The Vision for Cities and Regions – Territoires of Europe in the 21st Century. *ECTP-CEU* [online]. Barcelona, 2013 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://www.ectp-ceu.eu/images/stories/PDF-docs/ECTP->

CEU%20Charter%20of%20European%20Planning-
%20Illustrated%20Executive%20Summary.pdf

- [106] Účetní uzávěrka JIC. *Veřejný rejstřík a sbírka listin* [online]. 2016 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=45061076&subjektId=859270&spis=785919>
- [107] VAVROUCHOVÁ, JANA. *Regionální a místní samospráva* [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/print.php?sada=179&typ=html&autor=1
- [108] Výroční zpráva JIC. *JIC* [online]. 2016 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: https://www.jic.cz/data/editor/Image/jic_vz_2016web.pdf
- [109] What is a Business Accelerator: And How Does it Differ from an Incubator? RIGGINS, Nash. *Small Business TRENDS* [online]. 2016 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <https://smallbiztrends.com/2016/08/business-accelerator-differ-incubator.html>
- [110] What Is A Startup? *Forbes* [online]. 2013 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.forbes.com/sites/natalierobehmed/2013/12/16/what-is-a-startup/#523e5e984c63>
- [111] What is Business Incubation? *NBIA* [online]. 2016 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: http://www2.nbia.org/resource_library/what_is/What_is_Business_Incubation.pdf
- [112] Základní informace o kompetencích ministerstva. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. 2016 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument1926.h>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Průvodní dopis k dotazníku

Příloha B: Dotazník

Příloha A: Průvodní dopis k dotazníku

Vážená paní, vážený pane,

v rámci JIC provádíme dotazníkové šetření, které se týká spokojenosti se službami, které Vaše společnost během spolupráce s námi měla možnost využít. V případě Vašeho zájmu se stanou Vaše odpovědi:

- Podkladovým materiálem pro zlepšení kvality nabízených služeb
- Podkladovým materiálem pro analýzu přínosů JIC k regionální ekonomice
- Podkladovým materiálem pro plánování veřejných výdajů, které realizuje Statutární město Brno a Jihomoravský kraj

Šetření je dobrovolné.

V případě uzavřených otázek zaškrtněte pouze jednu, pro Vás nejvíce vyhovující odpověď.

Děkujeme za Váš čas.

Jan Novák

Marketing Manager
JIC, zájmové sdružení právnických osob

Dotazník týkající se využívání služeb v JIC

1) Název společnosti

.....

2) Sídlo společnosti

.....

3) Hlavní činnost společnosti

.....

4) Datum vzniku společnosti

.....

5) Proč jste se rozhodli využít služeb nabízených JIC?

1. Na základě doporučení firem, které již s JIC spolupracují/spolupracovaly
2. Dostupnost profesionálních služeb týkající se podpory podnikání
3. Levný pronájem
4. Příležitost k networkingu
5. Snadnější možnost rozvoje
6. Jiné, prosím uveďte.....

6) Rok zahájení využívání služeb JIC

.....

7) Jak dlouho společnost využívala služeb JIC?

1. Méně než 3 měsíce
2. 3 až 6 měsíců
3. 7 až 12 měsíců
4. 1 až 2 roky
5. 2 až 3 roky
6. Více než 3 roky

8) Jaký byl počet zaměstnanců společnosti, než jste začali využívat služeb JIC?

.....

9) Jaký je současný počet zaměstnanců společnosti?

.....

10) Jaké vzdělání mají zaměstnanci? Uved'te přibližný počet v procentech.

- 1. Základní
- 2. Střední bez maturity
- 3. Střední s maturitou
- 4. Vyšší odborné
- 5. Vysokoškolské

11) Kde bydlí většina zaměstnanců společnosti? Uved'te přibližný počet.

- 1. Výhradně město Brno
- 2. Jihomoravský kraj
- 3. Ostatní kraje ČR
- 4. Zahraničí

12) Jaký je obrat společnosti v posledních 3 letech? Uved'te v tis. Kč

- 1. 2017
- 2. 2016
- 3. 2015

13) Došlo v posledních 3 letech k navýšení obratu společnosti v přepočtu na jednoho zaměstnance? Uved'te přibližný počet v procentech.

- 1. 2017
- 2. 2016
- 3. 2015

14) Jakou část obratu společnosti průměrně investujete do nových technologií a inovací? Uved'te přibližné procento.

.....

15) Jaký byla právní forma společnosti, než jste začali využívali služeb JIC?

- 1. Neměli jsme žádnou právní formu
- 2. Živnostenské podnikání
- 3. a. s.
- 4. s. r. o.
- 5. v. o. s.
- 6. Jiné, prosím uveďte.....

16) Jaká byla právní forma společnosti, po ukončení využívání služeb JIC?

1. Neměli jsme žádnou právní formu
2. Živnostenské podnikání
3. a. s.
4. s. r. o.
5. v. o. s.
6. Jiné, prosím uveďte.....

17) Jak byste ohodnotili služby nabízené JIC?

1 = velmi spokojen 2 = spokojen 3 = ani spokojen ani nespokojen
4 = nespokojen 5 = velmi nespokojen

1. Zázemí	1	2	3	4	5
2. Administrativní služby	1	2	3	4	5
3. Konzultace s odborníky	1	2	3	4	5
4. Semináře, workshopy	1	2	3	4	5
5. Podpora financování	1	2	3	4	5
6. Jiné, prosím uveďte	1	2	3	4	5

18) Jak byste ohodnotili tyto služby z hlediska důležitosti pro Vaše podnikání?

1 = zcela rozhodující 2 = důležité 3 = nutné k běžnému provozu
4 = nedůležité 5 = nepotřebné

1. Zázemí	1	2	3	4	5
2. Administrativní služby	1	2	3	4	5
3. Konzultace s odborníky	1	2	3	4	5
4. Semináře, workshopy	1	2	3	4	5
5. Podpora financování	1	2	3	4	5
6. Jiné, prosím uveďte	1	2	3	4	5

19) V jaké oblasti byla spolupráce s JIC nejzásadnějším přínosem pro Vaši společnost?

1. Zázemí
2. Administrativní služby
3. Konzultace s odborníky
4. Semináře, workshopy
5. Podpora financování
6. Jiné, prosím uveďte.....

20) Jak důležité bylo pro Vaši společnost využití služeb JIC?

1. Zcela rozhodující – bez podpory by společnost nebyla obchodně úspěšná
2. Důležité – podpora byla užitečná, ale nebyla klíčová pro obchodní úspěch
3. Bez přidané hodnoty – společnost by dosáhla úspěchu i bez pomoci JIC
4. Zbytečné – nebyl zaznamenán žádný posun díky spolupráci JIC
5. Jiné, prosím uveďte.....